Należytość pocztową opłacono ryczałtem.

BUDOWNICZY

CZASOPISMO POŚWIĘCONE SPRAWOM

PRZEMYSŁU BUDOWLANEGO

LWÓW

ROCZNIK V. 1929 Nr. 5.

NAKŁADEM

:: STOWARZYSZENIA ZAWODOWEGO BUDOWNICZYCH, KIEROWNIKÓW ::
ROBÓT, TECHNIKÓW I PRZEMYSŁOWCÓW BUDOWLANYCH WE LWOWIE.

Rocznik V. We Lwowie, 9 maja 1929. Nr. 5.

BUDOWNICZY

Czasopismo poświęcone sprawom przemysłu budowlanego.

Cena abonamentu
6 złotych półrocznie.
Redakcja i Administracja:
Lwów, ul. Grodzickich l. 1,
III piętro — Telefon 42-88.
Konto czek. P. K. O.
Warszawa Nr. 152.580.

ORGAN
STOWARZYSZENIA ZAWODOWEGO BUDOWNICZYCH, KIEROWNIKÓW ROBÓT, TECHNIKÓW I PRZEMYSŁOWCÓW BUDOWLANYCH WE LWOWIE.

Ceny ogłoszeń:
za jeden centymetr kwadratowy lub jego miejsce na końcu numeru 15 groszy, wewnątrz, w tekście 30 groszy, na pierwszej stronicy 40 groszy jednorazowo.
Przy najmniej 6-razowem ogłoszeniu odpowiedni rabat.

ARCHITEKTURA I BUDOWNICTWO NA POWSZECHNEJ WYSTAWIE KRAJOWEJ.

Wiele już pisano o gospodarczem znaczeniu Powszechnej Wystawy Krajowej w Poznaniu, mało jednak zwracano dotychczas uwagi na jej znaczenie z punktu widzenia architektury. Tymczasem wystawa jest ogromnym, używając wyrazu sportowego, wyczynem architektonicznym, jeżeli się zważy choćby na to, że pociągnęła ona za sobą budowę ponad 60 budowli stałych i kilkadziesiąt pawilonów sezonowych, wykonywanych w krótkim przeciągu czasu na terenie zamkniętym. Dlatego też warto się już teraz zapoznać z architektoniczną stroną PWK, bowiem w chwili zwiedzania jej uwaga nasza zmuszona do rozpraszania się na tysiące eksponatów, może nie uchwycić zasadniczych i wartościowych cech architektonicznych wystawy.

Naturalnie podstawą do architektonicznego rozwiązania problemu budownictwa wystawy jest teren. Teren PWK obejmuje przestrzeń 600.000 m^2 i chociaż jest zamknięty, to przecież nie jednolity. Dzieli się on zasadniczo na 5 kompleksów, z których 4 nazwano Terenami Wschodniemi, a 5-y Terenem Zachodnim. Tereny Wschodnie zaprojektował arch. R. Sławski, zaś Teren Zachodni przeważnie arch. J. Mueller.

Tereny Wschodnie o powierzchni około 257.000 m^2 odznaczają się silnem zabudowaniem, wynoszącem około 36 proc. Podstawę ich tworzą zabudowania Targu Poznańskiego, uzupełnione szeregiem nowych budynków, jak Hale Ciężkiego Przemysłu, westibul reprezentacyjny itp. Z tego kompleksu ulicą wystawową przechodzi się do kompleksu zabudowań poświęconych głównie pokazowi rządu i instytucyj państwowych. W tym zespole wybijają się na pierwszy plan monumentalne budowle: Pałac Sztuki i Pałac Rządu, które po zamknięciu PWK służyć

będą uniwersytetowi poznańskiemu. Kompleks trzeci mieści się w parku Wilsona i ma charakter wypoczynkowy. Tutaj obok pięknych pawilonów wystawowych napotka zwiedzający wystawę „Centralną Restaurację“, niejako wpół drogi między Terenami Wschodniemi a Terenem Zachodnim. Kompleks czwarty stanowi ulica Handlowa z bazarami oraz pawilon rzemiosł.

Teren Zachodni jest zabudowany o wiele słabiej niż Tereny Wschodnie, bowiem przy powierzchni 343.000 m^2 posiada zaledwie 12 proc. przestrzeni zabudowanej. Pawilony rolnictwa, przemysłu rolniczego, pola doświadczalne, arena sportowa i plac „Wesołego miasteczka“ nadają temu terenowi specjalne i oryginalne piętno.

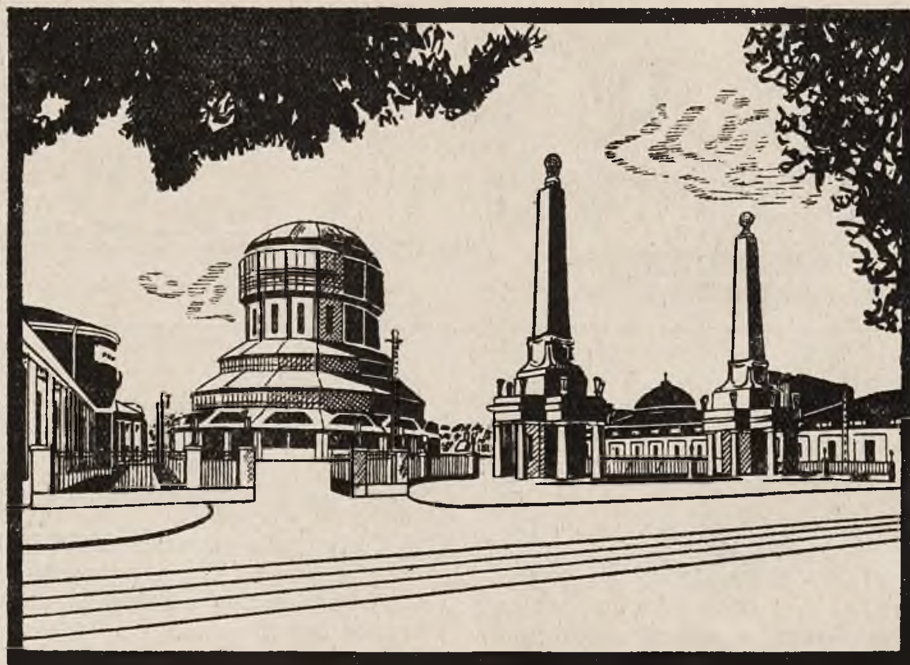
Wystawa posiadać będzie 8 wejść dla ułatwienia cyrkulacji publiczności.

Zasadniczy wyraz architektury wystawy powstał pod znakiem dwóch indywidualności artystycznych: R. Sławskiego (Tereny Wschodnie) i J. Muellera (Teren Zachodni).

Architekt Sławski przyjął za podstawę swych kompozycyj tradycję klasyczną, zbliżoną do uproszczonych elementów architektury „empirowej“. (Empirowa attyka westibulu, empirowy fronton w Hali Ciężkiego Przemysłu). W Hali Ciężkiego Przemysłu po raz pierwszy zastosowana została konstrukcja mostowa do konstrukcji halowej, jako wiązanie dachu, stwarzając oryginalny typ w budownictwie. Na terenie uniwersyteckim dominują swym „renesansem polskim“ 2 olbrzymie gmachy Uniwersytetu.

Ryc. 1. Westibul Reprezentacyjny na P. W. K.

Ryc. 2. Wejście na P. W. K. od strony dworca głównego.

Na terenie parku Wilsona ogólną zwróci uwagę „kryształowa“ architektura pawilonu Związku Hut Szklanych, dzieło architekta J. Golińskiego, oraz Pawilon Pracy Kobiet, projektowany przez arch. Hryniewiecką-Piotrowską.

Architekt Mueller nadał Terenowi Zachodniemu charakter modernizmu, odznaczającego się oryginalnem ujęciem proporcyj oraz gamą barw, która zastępuje wszelkie dekoracje. W takiej np. wieży obserwacyjnej na Terenie Zachodnim szeregi szybek koloru tęczy są jedyną ozdobą. Nowoczesna ta architektura nęci wzrok, zmusza do milczenia nasze dawne pojęcia o harmonji w sumie wrażeń daje uczucie wybitnej współczesności.

Do pewnego stopnia fenomenem architektonicznym na Terenie Zachodnim będzie konstrukcja kopulastego budynku dancingowego.

Zaznaczyć trzeba, że wnętrza hal i pawilonów odznaczają się celowością, spokojem i prostotą, stwarzając idealne warunki praktyczne.

Jak widzimy zatem PWK pod względem architektonicznym przedstawia się bardzo oryginalnie, wnosząc nowe wartości w dziedzinę sztuki i inżynierji.

Dla zobrazowania prac związanych z budownictwem na PWK zamieszczamy na zakończenie kilka cyfr, które ilustrują ich ogrom:

Na terenach budowy zatrudnionych jest przeciętnie dziennie 1200 osób, zaś poza terenami pracuje około 3000 ludzi.

Na cele budowlane zużyto: 8000 m^3 drzewa, 10,000.000 sztuk cegły, 200 wagonów cementu, 20 wagonów żelaza, 1728 m^3 wapna białego, 4000 m^3 żwiru około 305 wagonów żwila, 80.000 m^2 tektury smołowcowej, 6.750 *kg* farby, 7.700 *kg* fiksatury, 2.320 m^2 szkła, 10.506 juty.

Przeprowadzono 8 *km* dróg dla pieszych, 15 *km* kabla, 13 *km* sieci wodociągowej, 2.750 *mb* parkanów i 850 *mb* przewodów gazowych.

Cyfry te nie są jeszcze ostateczne, wystarczająco jednak mówią o amerykańskim rozmachu, z jakim jest budowana Powszechna Wystawa Krajowa w Poznaniu.

Arch. Fr. H. Schiehl.

ROLA POSADZKI W POMIESZCZENIACH.

Nowoczesna sztuka urządzania wnętrz zastosowuje najchętniej możliwie jak najprostsze środki. Płaszczyznę i barwę kształtuje architekt zgodnie z wyrazem całości wnętrza. Okazałości minionej epoki przeciwstawia się dziś rzeczowość, analizę wnętrz w ich elementy, ich części składowe, ściany, stropy, podłogi. Chodzi o wydobycie jednolitości wyglądu wnętrz a to wymaga od architekty ukształtowania każdego elementu wnętrza dla siebie bez zarzutu tak pod względem technicznym jak i pod względem artystycznym.

Kto by sądził, że to tak łatwo, niechaj tylko przyglądnie się uważnie przy sposobności posadzce. Jak często zaobserwować tu można trudności właściwego rozwiązania wnętrz pod względem technicznym z uwzględnieniem wszelkich słusznych wymogów natury gospodarczej i praktycznej. Posiadamy tylko jeden materjał, t. j. linoleum, kwalifikujący się jako najznakomitsze dziś pokrycie podłóg.

Poznawszy wszystkie właściwości linoleum dochodzi się do przekonania, że czyni ono zadość w zupełności wszelkim wymaganiom, jakie słusznie stawiać można tak pod względem technicznym jak i pod względem artystycznym dobrego pokrycia podłóg. Zatrzymajmy się nieco przy właściwościach technicznych. Wskazać tu należy, że linoleum w znacznej mierze przyczynia się do tłumienia odgłosu, przenoszonego przez stropy. Ochrona przed niepożądaną „akustyką“ zależy od zawartości masy (mąki) korkowej a wiadomo, że dobra izolacja pod względem akustycznym odgrywa w budownictwie mieszkaniowem bardzo ważną rolę, ze względu na jej kolosalne dziś już należycie doceniane, wprost już i w wartościach ekonomicznych obliczane, znaczenie socjologiczne (wpływ na wypoczynek a zatem na zdolność do pracy). W budowlach akustycznych, gdzie ze względów gospodarnego sposobu budowania coraz powszechniej stosuje się stropy pełne, przeprowadza się izolację tę najlepiej przez wkład izolacyjny (nasyp) i linoleum, jako pokrycie. — Linoleum-Korkowe wyszczególniające się znaczniejszą dawką masy korkowej w stosunku do marki „Inlaid“ — lub „Walton“ — nie tylko w wyższym stopniu tłumi odgłos ale jest i bardziej elastycznem. Z tego powodu używane jest bardzo chętnie, szczególnie w salach gimnastycznych. Ochrona cieplna nóg o wiele znaczniejszą jest przy podłogach pokrytych przez linoleum aniżeli przy innych pokryciach, okoliczność bardzo ważna w pomieszczeniach zamieszkanych, biurowych, itp.

Ryc. 3. Wnętrze hali przemysłu metalowego na P. W. K.

Zwarta powierzchnia linoleum i jego nieliczne spojenia umożliwiają podłogę o wielkiem znaczeniu pod względem hygjenicznym. Kurz nie ma tak łatwo możliwości osadzania się i tworzenia wylęgarni dla bakterji i robactwa. Ponadto posiada linoleum ze względu na znaczną zawartość linoksynu wybitne zdolności zabijania bakterji i zarodków wszelkiego rodzaju, wykazywane niejednokrotnie w praktyce i w laboratorjach znanych uczonych. Także i niezwykła łatwość utrzymywania go w czystości przemawia za używaniem linoleum w jak najszerszej mierze. W wielu wypadkach momentem decydującym będą także i względy gospodarności; okazało się bowiem że linoleum nawet przy forsownem używaniu bardzo długo da się używać a więc także i pod tym względem zajmuje pierwsze miejsce.

Linoleum ułatwia także i wyposażanie pomieszczeń

w kolorach ze względu na wielki wybór w tym kierunku. Kto lubi posadzkę w jednolitym kolorze używać może linoleum marki „Walton“ wyrabiane w bardzo licznych kolorach, w pasach 2-metrowej szerokości. Można tu i kombinować rozmaite kolory przez przecinanie. Wzorów na takie posadzki nie brak. Linoleum marki „Inlaid“ i korkowe wyrabiane bywa jako wzorzyste a to nietylko w powierzchni ale w całej jego głębokości aż do spodu z juty.

Dla urządzania wnętrz w większych rozmiarach nadają się znakomicie płyty z linoleum (flizy). Są to płyty jednokolorowe 6 *mm* grubości, wybijane z materjału o bardzo licznych kolorach. Architekt ma tu wolny wybór podobnie jak przy ciętych pasach marki „Walton“ i ma możność urzeczywistniania projektów swoich tak co do formy jak i co do barwy.

Ryc. 4. Fragment pałacu Rządowego na P. W. K.

Z tego to powodu używa się flizy-linoleum w salach konferencyjnych, większych jadalniach, kawiarniach i restauracjach ze skutkiem dekoracyjnym.

Korkowe linoleum w jednym kolorze, brunatnym, szarym, zielonym, czerwonym, niebiesko-szarym lub oliwkowym jest bardzo wytrzymałe i nadaje się dla lokali o większej frekwencji. Korkowe linoleum i wzorzyste korkowe — „Inlaid“ w użyciu są dardzo przyjemne tak do stąpania jak i do czyszczenia. Pokrycie to jest nadzwyczaj praktyczne i ekonomiczne. Przewidujący architekci i właściciele zastosowują je chętnie w korytarzach, salach gimnastycznych i budowlach publicznych najrozmaitszego rodzaju.

Jeżeli jednak linoleum ma być pokryciem i posadzką bez zarzutu, koniecznem jest bardzo staranne urządzenie jego podłoża. Szczególnie ważnem jest zupełne osuszenie tego podłoża przed ułożeniem nań linoleum. Jeżeli stosuje się magnezytową podłogówkę to musi ona schnąć najmniej 10—14 dni. Jeżeli zaś na beton (żużlowy lub żwirowy) przychodzi polepa cementowa to musi się liczyć na wyschnięcie 10 tygodni. Polepa gipsowa (na 2 *cm* podłożu piaskowem) wymaga do wyschnięcia około 5 tygodni, terranowa około 3 tygodni. Polepy wymienione stosuje się przy stropach pełnych. Przy stropach drewnianych nakłada się na podłogę jeszcze warstwę papy filcowej a jeszcze lepiej korkowej. Linoleum najlepiej jest przyklejać do podłoża żywicznym kitem kopalowym.

Czyszczenie linoleum jest bardzo proste. Codziennie zamiata się podłogę a dość często wyciera się ją wilgotnem suknem. Silnie zanieczyszczoną posadzkę czyścić

Ryc. 5. Pawilon Międzynarod. Targów Poznańskich na P. W. K

należy zimnemi lub letniemi mydlinami a zmywać następnie zimną wodą. Nie należy używać mydła szarego lecz tylko łagodnego mydła jędrnego.

Soda niszczy linoleum, należy jej zatem unikać. Regularne we większych odstępach czasu przeprowadzane zapuszczanie farbą do posadzki nadaje linoleum dobry wygląd. Pod żadnym warunkiem nie wolno używać oliwy. Posadzka z linoleum oszczędza czasu i pracy; z faktem tym mało się liczymy.

Od redakcji dodajemy tu, że powstaje pierwsza fabryka linoleum w Polsce pod nazwą: „Pierwsze zakłady Linoleum, S. A. w Warszawie“.

Zwiększony popyt na linoleum będzie mógł zatem być zaspakajany już wytworem polskiej fabrykacji.

FASADY KOLOROWE.

Jasno-szare, ciemno-szare, myszkowo-szare, popielato-szare, jedna przy drugiej, wszystkie kamienice wielkiego miasta... Wysokie czteropiętrowe domy, po obu stronach ulicy, kamienne chodniki i jezdnia, stanowią jedno wielkie kamienne koryto, o jednolitem aż do znudzenia szarem zabarwieniu, w którem tysiące ludzi chodząc nie dostaje wymiotów z tej tylko przyczyny, że każdy obarczony jest tysiącem trosk własnych, niepozwalającym zastanowić się i ostatecznie stwierdzić, iż chodzi jak gdyby w jakim beznadziejnym kamiennym tunelu. Szary ton, jako tło dla barwnego obrazu, może być bardzo na miejscu, lecz gdzie widać zupełny brak barw, jednolita szarzyzna staje się zabijająca.

Z tego też poniekąd powodu, kto tylko może, wynosi się z miasta, choćby tylko przejściowo, aby zyskać wzrokowe zadowolenie z bogato w barwy wyposażonej przyrody. „Do tych pól malowanych zbożem rozmaitem“.

Nie potrzeba się nam wysilać na opisywanie przyrody, mieniącej się barwami przez cały rok, bo każdy, pomyślawszy mało, widzi jej piękno, jak i harmonijną

grę kolorów. Chcielibyśmy tylko zwócić uwagę, że, jeśli barwy przyrody dają nam pewną rozkosz, sprowadziwszy je na ulice miast sprawimy sobie niemałą przyjemność wzrokową, a zabiwszy w ten sposób smutną szarzyznę ulic, weselej się w mieście czuć będziemy. Można to uskuteczniać w sposób prosty, przez nadanie kolorów fasadom domów. Od czegoż są malarze? Przecież malarzowi obo-

Ryc. 6. Wnętrze dancingu. Projekt inż. arch. J. Müllera. Konstrukcja: pełne wiązary łukowe z desek; rozpiętość wolna 30 *m*, wysokość 18 *m*. Największa kopuła w Europie.

jętnie, jakim kolorem maluje, owszem, wykonawszy fasadę w pięknie zharmonizowanych kolorach, znajdzie niemało zadowolenia. A jaki wyścig nastąpiłby w coraz to wytworniejszem barwnem ujęciu objektu, pomiędzy mistrzami malarskiemi?! W konsekwencji doprowadziłoby to do pożądanego wysubtelnienia gustu każdego z malarzy. To też barwne malowanie fasad winni malarze sami zapoczątkować. Oczywiście dzisiaj liczy się każdy z gustem właściciela domu, lecz nie kto inny, jak tylko malarz może wpłynąć decydująco na zmianę gustu laika.

Przy uwzględnianiu gustu w zastosowaniu barwnego malowania fasad, jedno niebezpieczeństwo byłoby do przezwyciężenia, mianowicie pewna kakofonja barw, jakaby łatwo wyniknąć mogła przez zastosowanie rozmaitych niezgranych kolorów, w danej części miasta. Lecz to już byłoby zadaniem malarza, aby, malując jakąś fasadę, zastosował kolor harmonijny, nietylko do domu sąsiada, lecz do całej grupy domów, a może do całej ulicy. Trudno by może było, aby przez malowanie oderwane, jednej fasady dziś, drugiej za rok, stworzyć harmonijny obraz ulicy czy placu, dlatego pożądanem by było utworzyć po miastach

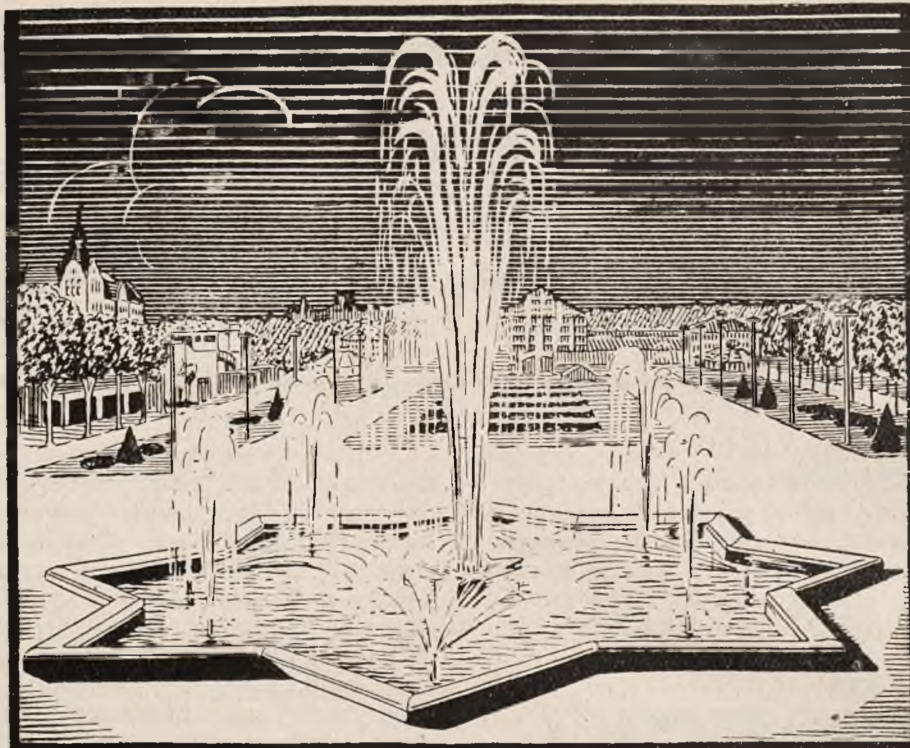

Ryc. 7. „Lotnik“, rzeźba E. Wittiga, która stanie na terenach P. W. K.

komisję czy stowarzyszenia dla upiększania miast, które projektowałyby z góry pewne wytyczne zabarwienie dla pewnych ulic. W ten sposób nawet niepozorny zaułek, skoloryzowany pięknie, przemieniłby się w rozkoszny dla oka obrazek.

Więcej jeszcze, jak kolory całej ulicy, winne być zharmonizowane kolory jednego domu. Gdzie dwie barwy spełniają swoje zadanie dostatecznie, tam trzecia jest już zbyteczna, bo często tylko przeszkadza i psuje całość. Nie chcemy pstrokacizny, taksamo jak nie możemy znieść szarzyzny.

Chcielibyśmy widzieś potężne barwne kompozycje, czyste harmonijne akordy barw całych dzielnich miasta, w których poszczególne domy odpowiednie stanowiłyby

Ryc. 8. Największa w Polsce fontanna, urządzona w Parku Wilsona na terenie P. W. K.

składniki. Przy dobrej chęci, doświadczeniu oraz ćwiczeniach wzrokowych stworzyć możemy piękno miast takie, o jakiem narazie pojęcia nie mamy.

Ufamy, że władze miejskie, architekci, malarze, artyści, właściciele domów skojarzą się w tym wzniosłym celu do wspólnej pracy i nie pożałują trudu nad podniesieniem piękna stolic, miast i miasteczek polskich.

Gazeta Malarska.

Prof. Edwin Hauswald.

Program kursu z Naukowej Organizacji robót dla rzemieślników zawodu budowlanego.

Metody racjonalnej organizacji i administracji obchodzą przedewszystkiem kierowników przedsiębiorstw, podczas gdy dla rzemieślników, specjalistów i przyszłych podmajstrzych większe znaczenie mieć będzie nowoczesna „technika pracy“ w danym zawodzie. To też dla kursu rzemieślników wystarczy mojem zdaniem następujący program.

Program. Wstępne wiadomości z historji t. zw. „Naukowej Organizacji“. Dawno znany podział zawiłych prac na szereg elementów daje możność wyćwiczenia robotnika i znacznego zwiększenia wyniku produkcji. Wpływ ulepszonych narzędzi i maszyn na podział i organizację prac. Wielki ich koszt wymaga zwiększenia wydajności dziennej, przypadającej na każdy posterunek roboczy, co umożliwia pokrycie kosztów utrzymania i ruchu oraz obniżenie cen. Wyroby przemysłowe stają się przez to dostępne dla miljonów ludzi a maszyny stwarzają możność zatrudnienia większej niż przedtem liczby robotników i lepszego ich wynagrodzenia.

Ulepszone narzędzia wymagają jednak udoskonalenia sposobów zarządzania w kierunku przygotowania na czas materjałów, narzędzi, maszyn, instrukcyj, poduczenia i pomocy w robocie.

W dziale przeróbki żelaza i innych metali i fabrykacji części maszynowych wytworzył przed 40 laty Taylor system zarządzania, zwany naukową organizacją robót. Krótkie przedstawienie metod Taylora, Gantta i jego następców z kilku przykładami. Zastosowanie tych metod w przemyśle i budownictwie.

Technika pracy. Dawne, utarte u nas sposoby wykonywania prac budowlanych, okazały się niewydatnemi i męczącemi. Przy pomocy lepszych rusztowań, narzędzi i dyspozycyj można łatwo podnieść użyteczną wydajność prawie wszystkich robót ręcznych. Przykłady z pokazem przyborów i przybliżonem mierzeniem czasów potrzebnych do wykonania zadań według różnych sposobów. Usunięcie zbędnego chylania się, zmniejszenie zmęczenia. Podniesienie wydajności i zarobków. Dalsze ulepszenia transportowe i konstrukcyjne. Stosowanie maszyn dźwigowych i budowlanych. Zadania robocze.

Poduczanie robotników do roboty przy maszynie. Marnotrawstwo przy budowie przez straty czasu, przewlekanie robót, niedbałe ich wykonanie lub brak koordynacji. Potrzeba kontroli jakości i wydajności pracy. Wynagrodzenia *a)* za czas, *b)* za jednostkę wyrobu, *c)* premja za wykonanie zadań roboczych w naznaczonym czasie. Umowy zbiorowe powinny ułatwiać zwiększanie wydajności.

Koszt transportów. Czy przenosić cegłę, czy ją przerzucać, czy też przewozić mechanicznie? Nosze dla cegieł, lepsze kielnie, stoły ułatwiające robotę.

Bezpieczeństwo osób na budowie. Ostrożność, porządek, zgłaszanie błędów i braków w urządzeniach. Unikanie niebezpiecznych miejsc. Ubezpieczenia od wypadków i chorób są konieczne, ale bardzo kosztowne. Przodownicy muszą poduczać swych podwładnych i czuwać nad ich bezpieczeństwem. Nadto muszą utrzymywać rusztowania i wszystkie narzędzia w nienagannym stanie.

Nowoczesne metody racjonalnej organizacji robót są zbawienne dla samych pracowników, zwiększając ich bezpieczeństwo, zarobki, ciągłość zatrudnienia i wiedzę zawodową. Wysoka wydajność produkcji jest podstawą dobrobytu i trwałego postępu tak jednostek, jak całego społeczeństwa.

(Czasopismo techniczne).

PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ

Rozp. Ministra Robót publ. z dnia 22 marca 1929 roku (dz. ust. Nr. 19 z 29. III. poz. 182) o egzaminach wymaganych do uzyskania prawa kierowania robotami budowlanemi i wykonywania projektów (planów) tych robót.

Na podstawie artykułów 368 ust. 4 i 364 p. 2 lit. *c)* rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanem i zabudowaniu osiedli (D. U. R. P. Nr. 23, poz. 202) zarządzam co następuje:

§ 1. Dla przeprowadzenia egzaminów przewidzianych w art. 361, 362, 363 i 364 p. 1 i 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanem i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. Nr. 23, poz. 202) ustanawia się przy Ministerstwie Robót Publicznych komisję egzaminacyjną, składającą się z przewodniczącego, jego zastępcy i potrzebnej ilości członków, mianowanych przez Ministra Robót Publicznych na okres trzyletni z grona lub też z poza grona urzędników Ministerstwa Robót Publicznych.

Poszczególne egzaminy przeprowadza komisja, w kompletach, które przy egzaminach przewidzianych w art. 361, 362, 363 i 364 p. 1 cytowanego w ustępie pierwszym rozporządzenia składają się z przewodniczącego, względnie jego zastępcy, oraz z trzech członków egzaminatorów, a przy egzaminach przewidzianych w art. 364 p. 2 tego rozporządzenia – z przewodniczącego, względnie jego zastępcy, oraz przynajmniej z trzech członków egzaminatorów.

Członków egzaminatorów wyznacza przewodniczący z ogólnej liczby egzaminatorów w ten jednak sposób, aby w każdym komplecie trzech członków egzaminatorów posiadało wyższe studja. Na członka egzaminatora może być wyznaczony zastępca przewodniczącego komisji egzaminacyjnej, o ile nie przewodniczy w danym komplecie.

§ 2 Egzamin przewidziany w art. 361, 362, 363 i 364 p. 1 powołanego wyżej rozporządzenia jest ustny i polega na wykazaniu znajomości:

1) Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

2) ustroju władz i urzędów państwowych i samorządowych oraz ich zakresu działania w sprawach administracyjno - budowlanych,

3) przepisów prawa budowlanego,

4) zasadniczych przepisów odnoszących się do rozbudowy miast,

5) tych przepisów prawa przemysłowego, sanitarnego, elektrycznego, wodnego i drogowego, które mogą mieć zastosowanie w związku z wykonywaniem robót budowlanych,

6) przepisów z dziedziny ubezpieczeń społecznych, w zakresie potrzebnym do wykonywania zawodu,

7) przepisów o postępowaniu administracyjnem i o wywłaszczeniu.

Egzamin nie może trwać dłużej niż 90 minut.

§ 3. Egzamin przewidziany w art. 364 pkt. 2 wyżej cytowanego rozporządzenia jest pisemny i ustny.

Jeżeli komisja egzaminacyjna uzna wypracowanie egzaminu pisemnego za niezadowalające, kandydata nie dopuszcza się do egzaminu ustnego.

§ 4. Egzamin pisemny (§ 3) polega na opracowaniu w granicach programu państwowych średnich szkół budowlanych, projektu budynku miejskiego lub wiejskiego.

Dla każdego kandydata przygotowuje komisja egzaminacyjna trzy tematy egzaminu pisemnego i każdy temat umieści w osobnej kopercie, którą następnie opieczętuje. Z tych trzech kopert wybiera kandydat jedną, w której zawarty temat stanowi przedmiot jego egzaminu pisemnego.

§ 5. Egzamin pisemny odbywa się w lokalu wskazanym przez przewodniczącego pod nadzorem członka komisji egzaminacyjnej, wyznaczonego przez przewodniczącego.

Egzamin pisemny nie może trwać dłużej niż 6 dni.

Przy opracowaniu tematu egzaminu pisemnego używać wolno pomocniczych środków mechanicznych, jak maszyn do pisania lub rachowania, suwaka, planimetru itp., jakoteż tablic logarytmicznych i rachunkowych, analizy cen, tablic pomocniczych przy obliczeniach statycznych itp. Natomiast korzystanie z podręczników, wzorów rysunkowych itp. lub też pomocy osób trzecich, jest wzbronione i pociąga za sobą natychmiastową przerwę egzaminu i uznanie egzaminu za złożony z wynikiem niezadowalającym.

§ 6. Egzamin ustny przewidziany w § 3 obejmuje w zakresie średnich państwowych szkół budowlanych następujące przedmioty:

1) nauka o ustroju Państwa, przepisy budowlane oraz inne przepisy, które mogą mieć zastosowanie w związku z wykonywaniem robót budowlanych, 2) algebra, 3) geometrja, 4) fizyka, 5) chemja, 6) geometrja wykreślna, 7) statyka budowlana i wytrzymałość materjałów, 8) miernictwo, 9) technologja materjałów budowlanych wraz z wiadomościami z geologji i mineralogji, 10) ustroje budowlane (konstrukcje), 11) ustroje żelazo - betonowe, 12) budownictwo wiejskie i miast, 13) formy architektoniczne i style, 14) urządzenia techniczne w budowlach (wodociągi, kanalizacja, ogrzewanie, osuszanie, sanitarja, gaz, elektryczność), 15) kosztorysowanie i kalkulacja, 16) prowadzenie robót budowlanych i maszyny pomocnicze, 17) higjena i ratownictwo, 18) księgowanie i korespondencja zawodowa.

Egzamin z każdego przedmiotu wyszczególnionego w p. p. 1, 6, 7, 10, 11, 12, 14, nie może trwać dłużej niż 45 minut, z pozostałych zaś przedmiotów nie dłużej niż 25 minut.

§ 7. Egzaminy ustne (§§ 2 i 6) odbywają się z każdym kandydatem osobno.

Przewodniczącemu służy prawo egzaminowania, kolejność egzaminowania oznacza przewodniczący.

Po egzaminie poweźmie komisja egzaminacyjna niezwłocznie uchwałę co do wyniku egzaminu.

Uchwała co do wyniku egzaminu winna wyrażać, że egzaminowany złożył egzamin „z wynikiem zadowalającym“, lub z wynikiem niezadowalającym“.

Uchwała komisji egzaminacyjnej zapada większością głosów i jest ostateczna. W razie równości głosów, licząc także głos przewodniczącego, uchwałą staje się ten wniosek, za którym oświadczył się przewodniczący.

Uchwałę co do wyniku egzaminu ogłasza kandydatowi przewodniczący komisji egzaminacyjnej najdalej następnego dnia po ukończeniu egzaminu.

§ 8. W razie niezadowalającego wyniku egzaminu, kandydat może przystąpić powtórnie do egzaminu, o którym mowa w § 2 po upływie pół roku, zaś do egzaminu, o którym mowa w § 3, po upływie roku.

W wypadku niezadowalającego wyniku powtórnego egzaminu, dalsze przystąpienie do egzaminu może mieć miejsce tylko za specjalnem zezwoleniem Ministra Robót Publicznych.

W razie niezadowalającego wyniku egzaminu, o którym mowa w § 3, komisja może przy następnych egzaminach zwolnić kandydata od ponownego składania egzaminu pisemnego, jeśli poprzednie wypracowanie pisemne było zadowalające, względnie od egzaminu ustnego z tych przedmiotów, z których kandydat złożył poprzednio egzamin z wynikiem zadowalającym.

§ 9. Z przebiegu egzaminu sporządza się protokół, do którego wpisuje się skład komisji egzaminacyjnej, temat egzaminu pisemnego i pytania egzaminu ustnego, ocenę wypracowania pisemnego i ocenę odpowiedzi na poszczególne pytania tudzież uchwałę komisji co do wyniku egzaminu (§ 3 ust. 2, § 5 ust. 3, § 7 ust. 4, § 8 ust. 3).

Akta z wyniku egzaminu przedkłada przewodniczący komisji egzaminacyjnej Ministerstwu Robót Publicznych.

§ 10. Egzaminy odbywają się w ciągu roku dwa razy, a to w pierwszem półroczu w miesiącach marcu — kwietniu, w drugiem półroczu zaś w miesiącach październiku — listopadzie.

§ 11. Osoby ubiegające się o dopuszczenie ich do egzaminów, o którym mowa w § 1, powinny wnieść dotyczące podania do Ministerstwa Robót Publicznych za pośrednictwem wojewódzkiej władzy administracji ogólnej, właściwej według miejsca ostatniego faktycznego ich zamieszkania (za pośrednictwem Komisarza Rządu m. st. Warszawy w m. Warszawie).

Do podania należy dołączyć:

1) *a)* oryginał, lub uwierzytelniony odpis dyplomu, względnie świadectwa ukończenia wyższej technicznej uczelni krajowej lub zagranicznej, gdy chodzi o uprawnienia przewidziane w art. 361—363 powołanego na wstępie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej, albo

b) świadectwo ukończenia oddziału budowlanego państwowej średniej szkoły budowlanej lub takiegoż oddziału prywatnej szkoły budowlanej, uznanej za równorzędną z państwowemi szkołami średniemi tego typu, względnie świadectwo ukończenia czterech klas szkoły średniej, gdy chodzi o uprawnienia przewidziane w art. 364 powołanego rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej;

2) dowody odbycia wymaganej powołanemi wyżej art. 361 - 364 praktyki przy robotach budowlanych;

3) metrykę chrztu lub urodzenia;

4) dowód przynależności państwowej;

5) dwie fotografje zaopatrzone własnoręcznemi podpisami.

Osoby, które nabyły wyższe wykształcenie techniczne zagranicą, powinny przedstawić dowód nostryfikacji odnośnego dyplomu, względnie świadectwa.

Cudzoziemcy winni udowodnić, że w państwie, którego są obywatelami, obywatele polscy w zakresie odnośnych uprawnień, traktowani są narówni z obywatelami tego państwa.

§ 12. Wojewódzka władza administracji ogólnej (Komisarz Rządu m. st. Warszawy) zarządzi niezwłocznie protokólarne przesłuchanie ubiegającego się o uprawnienie co do okoliczności, czy nie był on karany sądownie za czyny wynikające z chęci zysku, oraz czy nie utracił prawa kierowania robotami budowlanemi na mocy obowiązujących przepisów, zbada w razie potrzeby z urzędu prawdziwość złożonych oświadczeń, oraz sprawdzi przytem, czy ubiegający się o uprawnienie posiada znajomość języka polskiego w mowie i piśmie.

Uzupełnione w powyższy sposób podanie wojewódzka władza administracji ogólnej (Komisarz Rządu m. st. Warszawy) prześle do Ministerstwa Robót Publicznych.

§ 13. Po ustaleniu, że nie zachodzą przeszkody wymienione w art. 366 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanem i zabudowaniu osiedli do udzielenia uprawnienia, oraz, że ubiegający się o uprawnienie czyni zadość wymaganym warunkom co do wykształcenia i co do praktyki, Ministerstwo Robót Publicznych orzeka o dopuszczeniu kandydata do egzaminu i zawiadamia go o tem. O niedopuszczeniu do egzaminu Ministerstwo Robót Publicznych zawiadamia kandydata z podaniem motywów.

Orzeczenie o dopuszczeniu do egzaminu, jak i wynik egzaminu złożonego mogą być z urzędu unieważnione, jeżeli okaże się, że dokumenty lub okoliczności faktyczne, które służyły za podstawę decyzji o dopuszczeniu do egzaminu są niezgodne z prawdą.

§ 14. Ubiegający się o dopuszczenie do egzaminu powinni uiścić taksę egzaminacyjną w kwocie 100 zł., jeśli idzie o egzamin określony w § 2, w kwocie 180 zł., jeśli idzie o egzamin określony w § 3 i w kwocie 150 zł. w wypadkach przewidzianych w § 8 ust. 3.

Taksa egzaminacyjna, po pokryciu z niej wydatków połączonych z przeprowadzeniem egzaminu, przypada przewodniczącemu komisji oraz członkom egzaminatorom w równych częściach.

Taksę egzeminacyjną winien kandydat uiścić przed przystąpieniem do egzaminu w sposób wskazany w piśmie zawiadamiającem go o dopuszczeniu do egzaminu i dowód uiszczenia taksy przedstawić przewodniczącemu komisji. Wpłacona taksa będzie zwrócona w wypadkach usprawiedliwionego niestawienia się kandydata do egzaminu lub usprawiedliwionego odstąpienia od egzaminu, o ile interesowany zwróci się z prośbą o zwrot taksy w terminie 14 dni od daty wyznaczonego egzaminu.

§ 15. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia (29 marca 1929).

Minister Robót Publicznych: *Moraczewski.*

W sprawie wymierzania podatku dochodowego z urzędu.

Zwalczając niesłuszne w pewnych wypadkach wymiary z urzędu, uważamy za swój obowiązek wskazać, iż w celu zachowania swych praw, jako podatników, należy ściśle przestrzegać postanowień ustawy o państwowym podatku dochodowym, dotyczących postępowania wymiarowego.

W szczególności zwracamy uwagę na następujące zasady postępowania wymiarowego.

Wszystkie osoby obowiązane według ustawy o państwowym podatku dochodowym do składania zeznań o dochodzie, **winny złożyć w terminie ustawowym zeznanie na przepisanym formularzu.**

Następnie należy **złożyć w terminie wyjaśnienie żądane przez władze** wymiarowe w związku z badaniem przez nie złożonych zeznań.

Niezłożenie zeznania lub niezłożenie wyjaśnień pociąga za sobą t. zw. wymiar zaoczny.

Przy takim wymiarze władza ustala podstawę wymiaru według materjałów, jakimi rozporządza, zaś zarzuty płatnika podniesione w odwołaniu przeciwko ustalonej podstawie wymiaru mogą być zupełnie pominięte przy rozpatrywaniu odwołania.

Jeśli zeznania nie złożono, zaoczność rozciąga się na ustalenie całej podstawy wymiaru. Jeśli płatnik nie odpowiedział w terminie na wezwanie do złożenia wyjaśnień co do wątpliwości podniesionych przez władzę wymiarową przy badaniu zeznania, może być dochód ustalony odmiennie od zeznania wówczas, jeśli to ustalenie opiera się na okolicznościach faktycznych, któremi uzasadniono wezwanie płatnika do udzielenia wyjaśnień. W tym wypadku zaoczność może być częściowa.

W roku bieżącym termin składania zeznań dla wszystkich podatników upłynął z dniem 30 kwietnia b. r.

Termin płatności zaliczki na podatek dochodowy na rok 1929 w wysokości połowy podatku, przypadającego od dochodu, nie będzie odroczony. Ministerstwo Skarbu podaje jednocześnie zarządzenie, aby nie uiszczone w terminie do 1 maja 1929 przedpłaty na podatek dochodowy za rok 1929 zostały bezzwłocznie ściągnięte w drodze przymusowej egzekucji. W interesie zatem samych płatników leży jak najrychlejsze wpłacenie powyższej należności do kas skarbowych a to celem uniknięcia kar za zwłokę i kosztów egzekucji.

Przypominamy uprzejmie wyrównanie zaległości! — (Wkładki, pogłówne, prenumeraty, ogłoszenia). *Stowarzyszenie i Wydawnictwo.*

Z ŻYCIA ORGANIZACJI

Zjazd Izb przemysłowo-handlowych. Odbył się zjazd Związku Izb przemysłowo-handlowych R. P., poświęcony specjalnie zagadnieniu rozważenia bieżącej sytuacji gospodarczej. Zebraniu przewodniczył prezes Izby warszawskiej, inż. Czesław Klarner przy udziale prezesów: pp. Epsteina z Krakowa, inż. Kołudzkiego z Grudziądza, Michniewskiego z Lublina, Wdziekońskiego z Poznania, oraz dyrektorów wszystkich izb w Polsce.

Zjazd poświęcił głównie uwagę następującym dziedzinom: podatkom i opłatom, polityce handlowej, polityce budżetowej, finansowej i kredytowej, polityce komunikacyjnej, socjalnej, oraz sprawom ożywienia ruchu budowlanego.

W dziedzinie polityki podatkowej poruszono zagadnienia bądź wymagające wydania rozporządzeń wykonawczych, bądź okólników.

Co do polityki handlowej wysunięto postulaty, odnoszące się do zaniechania w zakresie polityki zbożowej stosowania środków administracyjnych, obniżających ceny na produkty rolne poniżej cen osiągniętych na rynkach światowych, oraz rewizji polityki zbożowej.

W sprawach finansowych zjazd wypowiedział się za koniecznością kompresji wydatków budżetowych w zakresie wydatków administracyjno-rzeczowych i inwestycyjnych państwa. Pozatem zjazd uznał za konieczne wydatne rozszerzenie granic kredytów dyskontowych dla handlu oraz ułatwienia uzyskania przez przemysł kredytów długoterminowych przy pomocy prywatnych instytucyj kredytowych i bankowych.

W dziedzinie polityki komunikacyjnej zjazd uznał za konieczne wstrzymanie podwyżki taryfy kolejowej, przyczem uznał za niezbędne skomercjalizowanie kolei polskich w celu usprawnienia aparatu oraz ułatwienia inwestycyjnych robót przy pomocy kredytów długoterminowych.

W sprawach polityki socjalnej, jako jeden z najważniejszych postulatów wysunięto konieczność zniżenia składek na fundusz bezrobocia oraz na ubezpieczenie od bezrobocia pracowników umysłowych jak również przeprowadzenia radykalnej naprawy administracji Kas Chorych, celem koniecznego obniżenia składek.

Co się tyczy polityki budowlanej, uznano za wskazane rozszerzenie akcji budownictwa przez lokowanie kapitałów zakładów ubezpieczeń społecznych w papierach i obligacjach, emitowanych na cele budowlane, jak również uznanie przemysłu budowlanego za przemysł sezonowy.

Izba inżynierska. Dnia 14 kwietnia br. odbyło się doroczne walne zgromadzenie członków Izby Inżynierskiej we Lwowie, na którem dokonano wyboru członków zarządu. Wybrani zostali inżynierowie: pp. Aleksandrowicz Stanisław, Bagieński Jan, Błocki Bolesław, Dajczak Wawrzyniec, Durbak Paweł, Gąsiorowski Kazimierz, Boebel Tadeusz, prof. Kochanowski Cyryl, Kolbuszowski Michał, Kondratowski Stefan, Laskowski Ryszard, Pohoryles Maksymiljan, Rauchberger Samuel, Skołyszewski Wiktor, Wiktor Bronisław, jako zastępcy: Łodziński Tadeusz, Malina Stanisław, Maślanka Marcin, Ryżewski Bazyli.

Na konstytującem zebraniu zarządu wybrani zostali: prezydentem inż. Gasiorowski Kazimierz, wiceprezydentami inż. Kolbuszowski Michał i inż. Skołyszewski Wiktor, skarbnikiem inż. Rauchberger Samuel, sekretarzem, inż. Błocki Bolesław, czterej pierwsi ponownie.

Z zagajenia prezydenta wybija się na czoło staranie od początku odzyskania niepodległości, wprowadzenie instytucji Izb inżynierskich w całej Polsce, gdyż obecnie istniejąca ogranicza się do terytorjum Małopolski, jako instytucja działająca na mocy ustawy austr., w dalszym ciągu czyni starania o złączenie wszystkich prywatnie pracujących inżynierów w Izbach Inżynierskich, jako ośrodkach o charakterze publicznym, stojących na straży interesów zawodowych i godności stanu, a oprócz tego oddziaływujących na stosunki kulturalne, społeczne i gospodarcze, związane z działalnością i pracą inżyniera wogóle. W dążeniach tych widać tendencje, ażeby przy zarysowującej się zmianie stosunków społecznych, zmiany te zastały inżynierów zorganizowanych i pozwoliły im odegrać tą rolę państwowo twórczą, na jaką z tytułu swojej współpracy w dziedzinach gospodarczych, społecznych i kulturalnych zasługują.

Stowarzyszenie przemysłowe budowniczych na okręg Izby Handlowej i Przemysłowej w Krakowie pod nazwą: Izba Budowniczych w Krakowie, zmieniło statut w duchu postanowień rozp. Prez. R P. z 7 czerwca 1927, Dz. U. Nr. 78, poz. 443, art. 99, ust. 1 i 110, ust. 1 i ma obecnie nazwę: Stowarzyszenie zawodowe budowniczych, kierowników robót, techników i przemysłowców budowlanych (dawniej Izba Budowniczych) w Krakowie z zakresem działania na okręg Izby Przemysłowo-Handlowej w Krakowie, jak dotychczas.

Stowarzyszenie zawodowe budowniczych, kierowników robót, techników i przemysłowców budowlanych we Lwowie. Dnia 7 maja br. odbyło się walne zgromadzenie stowarzyszenia pod przewodnictwem prezesa p. Hipolita Śliwińskiego. W zagajeniu swem nakreślił przewodniczący ogólne położenie gospodarcze, utrudniające chwilowo w wysokim stopniu wszelkie zamierzenia rozwojowe nietylko w naszym ale i w całym przemyśle. Dlatego też gotowe w projekcie dwie instytucje, mające wejść w życie z inicjatywy stowarzyszenia, by obsłużyć jego członków z jednej strony doborowym materjałem zasadniczym a z drugiej strony pracą, w możliwie starannie przygotowanych, jak najkorzystniejszych warunkach jej wykonania, muszą na razie być odłożone do czasu korzystniejszej konjunktury dla ich realizacji. Następnie poruszył prezes Śliwiński sprawę Powszechnej Wystawy Krajowej w Poznaniu, w której stowarzyszenie jako takie niestety udziału wziąść nie może i zachęcał do wspólnej wycieczki celem jej zwiedzenia. W omówieniu stosunku naszego do „Delegacji Stałej Zrzeszeń Budowniczych i Stowarzyszeń Zawodowych Przemysłowców Budowlanych w Warszawie“ podkreślił przewodniczący znaczenie dwóch w r. 1928 odbytych zjazdów, poświęconych szczególnie sprawom robotniczym, ustawodawstwa społecznego i budowlanego, cen stałych w umowach na roboty budowlane i sprawie

rewizji tych umów tudzież sprawie udziału przemysłu budowlanego w Powszechnej Wystawie Krajowej w Poznaniu. Nie wchodząc w szczegóły powszechnie znanych postulatów naszego zawodu zaznaczył przewodniczący, że niestety nie widać znaków na rychłe tych postulatów zrealizowanie.

Następnie przyjęło W. zgromadzenie sprawozdanie komisji rewizyjnej, udzieliło zarządowi absolutorjum i zatwierdziło przedłożony projekt preliminarza budżetowego na r. 1929. W ożywionej dyskusji nad sprawozdaniem zasługuje na szczególną wzmiankę przemówienie p. Veltzego w tonie niezwykle serdecznym, przepojonym szczerą troską o byt i przyszłość stowarzyszenia, wzywające do jedności i zgody we wspólnej pracy. W sposób dobitny scharakteryzował położenie obecne naszego przemysłu p. Ulam, wykazując jak z jednej strony Ministerstwo Przemysłu wszelkimi wysiłkami stara się o jego podniesienie, a z drugiej inne władze centralne zarzucają nas ciężarami i udrękami nad wyraz dotkliwemi, kosztownemi i wszelki rozwój tamującemi.

W miejsce ustępującej po myśli statutu jednej trzeciej członków zarządu (wylos.) wybrało W. zgromadzenie pp.: Barszczewskiego Antoniego, Karasińskiego Leonarda, Oborskiego Eugenjusza, Turkowskiego Karola, Ulama Michała i Veltzego Ludwika. Do komisji rewizyjnej powołano pp. Inż. Prof. Krzyczkowskiego Dyonizego, Liseckiego Józefa, Müllera Czesława, Rozmusa Jana i Szpetmana Władysława.

Członkiem honorowym stowarzyszenia mianowało W. zgromadzenie najstarszego (od r. 1886) swego członka dzisiejszego, wielce zasłużonego b. przełożonego stowarzyszenia, Inż. Michała Kowalczuka, arch. cyw. we Lwowie, oddanego obecnie pracy około historji architektury i rozwoju stosunków społecznych w naszym zawodzie.

W końcu postanowiono na wniosek p. Ulama zwołać w najbliższym czasie nadzwyczajne W. zgromadzenie celem zajęcia stanowiska wobec nadmiernych ciężarów społecznych, nałożonych na nasz przemysł oraz wobec sposobu wykonywania odnośnych ustaw i rozporządzeń.

RUCH BUDOWLANY *).

Bielsko: nadbudowa warsztatów szkoły przemysłowej (Śląski Urząd wojew. 18 IV 1929); **Bokujna:** Państw. Zarząd drogowy Dubno: budowa mostów drewnianych (24 IV 1929); **Bożkiewicze**: Państw. Zarząd drogowy Dubno: budowa mostów drewnianych (10/V 1929); **Brodnica:** instalacja elektrotechniczna w domu oficerskim fund. Kwater. wojsk. (30/IV 1929); **Bydgoszcz:** instalacja elektrotechniczna i kanaliz.-wodociągowa w dwóch domach mieszkal. (30/IV 1929), wykonanie prac ziemnych, murarskich i ciesielskich przy bud. kościoła katol. w Wierzchucinie, państw. Insp. Budowl. (10/V 1929); **Brzozów:** wykonanie okien, dostawa i urządzenie centr. ogrzewania do bud. gmachu gimnazjum państw. Dyr. Rob. Publ. Lwów (27/IV); **Brzeżany:** remont bud żołnierskiego w koszarach piechoty, 6 O. Szef. Lwów (13/IV 1929); **Częstochowa:** obwałowanie magazynów, 4 O. Szef. Budown. Łódź (10 IV 1929); **Dąbrowa górnicza:** wykonanie instalacji centralnego ogrzewania, kanalizacji i wodociągu w bud. administracyjnym państw. szkoły Górniczo-Hutniczej im. Staszica (7/V 1929); **Dubno:** odbudowa pałacu ks. Lubomirskich na zamku, Dyr. Rob. Publ. w Łucku (17/V 1929); **Gdynia:** (U. Bud. Naziem. Wejherowo) wykon. instalacji, siły i światła elektr. w gm. obserw. morskiego (10/IV 1929), wykonanie budynku dla elektrowni (10 V 1929); **Golkowice:** (pow. Rybnik) budynek dla posterunku policji p., Sl. U. wojew. (30/IV 1929); **Grodno:** roboty ziemne, murarskie, betonowe oraz wykonanie dachu, 3 O. Szef. Bud. (10/V 1929); **Grudziądz:** Miejskie tramwaje, elektrownia i wodociągi odda budowę wzgl. nadzór nad budową fundamentów pod turbinę parową 5000 Km. i kocioł o pow. ogrzew. 500 m^2; **Jarosław:** wykonanie budynku dla elektrowni miejskiej (22 IV 1929); **Jastarnia:** 8 O. Szef. Bud. wykon. robót stolarskich (22/IV 1929); **Katowice:** Urząd Wojew. Wydz. Rob. Publ.: budowa domów robotniczych w następ. miejscowościach: Wikołoń 28, Bielszczowice 10, Wełnowiec 13, Kochtowice 13, Bielszowice 5, Bielsko 11, Goleszów 4 domki bliźniacze zaś w Kończycach 7, Rybniku 10, Michałkowicach 18 a w Cieszynie 5 domków robotniczych (20/IV 1929), wykonanie centr. ogrzew. i urządzeń sanitarnych w sanatorjum Witkowice-Bystra (Dyr. Kolei Katowice 30/IV 1929); wykonanie umocnienia sposobem bitumicznym (asfaltowym lub smołowcowym) bocznej jezdni ulicy Marszałka Piłsudskiego przed posesją Gminy Ewangielickiej (U. Bud. Podziem. Mag. Miasta, pocztowa, 2, 30/IV 1929); **Kamionka Strumiłowa:** odbud. spalonego bud. żołnierskiego w koszarach 6 O. Szef. Lwów (16/IV 1929); **Kielce:** wykonanie instalacji centralnego ogrzewania, kanalizacji i wodociągu w gmachu Seminarjum nauczycielskiego Dyr. Rob. Publ. (10/V 1929); **Kaczyce Górne:** (pow. Cieszyn) budynek dla posterunku policji p. Śl. U. wojew. (30/IV 1929); **Kończyce.** (pow. Katowice) budynek dla posterunku policji p. Śl. U. wojew. (30/IV 1929); **Kraków:** (M. Kasa oszczędności) wykonanie instalacji centralnego ogrzewania w 2 domach przy ul. św. Tomasza (15/IV 1929), Polski Zw. Kolejowców w Krakowie: roboty budowlane przy bud. IV p. domu P. Z. K. ul. Filipa 6 (20/IV 1929), Magistrat: budowa kanałów miejskich na drodze „do leja“ Grzegórzewskiej, fabrycznej i na dojeździe do dworca Kraków-Dąbie dz. XIX i XX (22/IV 1929), 5 O. Szef. Bud. remont koszar (26 i 27/IV 1929), Elektrownia miejska: wykonanie robót stolarskich, ślusarskich, instalacji wodociągowej i parowej oraz robót kaflarskich przy bud. domu mieszkalnego dla pracowników elektrowni (dzielnicy XII ul. Słoneczna) (27/IV 1929), dom III p. ul. św. Tomasza l. 23, kasa oszczędności miejska, nadbudowa III p. św. Sebastjana 9, Z. Suska, nadbudowa III p. Starowiślna 60, Fryderyk Weingrün; **Krościenko:** Dyr. Rob. Publ. w Krakowie, bud. podpór mostu żelbetowego na Dunajcu (23/IV 1929); **Kulików:** budowa elektrowni miejskiej kapitałem oferenta z prawem eksploatacji przez umówiony czas (15/V 1929); **Limanowa:** bud. murów surowych 7-klasowej szkoły powszechnej, O. Dyr. Rob. Publ. (15/V 1929); **Lublin:** O Sz. Bud. remont kapitalny budynków i 2 studzien dla szkoły Podchorążych Rezerwy Artylerji w Włodzimierzu (16 V 1929); **Lwów:** Instalacja central. ogrzew., wodociągu i kąpieliska w nowem skrzydle gm. Państw. Szkoły Przemysłowej (8/IV 1929), budowa ogrodzeń szkół powszechnych miejskich im. Czackiego i św. Anny (12/IV 1929), roboty dekarskie z dachówką karpiówką, dostarczenie stopni schodowych ze sztucznego kamienia, roboty ślusarskie, kaflarskie, ułożenie posadzek deszczułkowych na bud. Spłdz. „Własna Strzecha“ (pl. Marjacki 7) przy drodze kozielnickiej (15/IV 1929), D. O. K. 6 Szef. Bud-remont budynków wojskowych: magazyn 6 O. Skł. Art., ul. Janowska 21, roboty ciesielskie i blacharskie oddzielnie (29/IV 1929), budynków żołnierskich na Wólce (27/IV 1929), 8 budynków na Dulibach w Stryju (30/IV 1929), instalacji wodoc. i kanaliz. w Stryju j. w. (2/V 1929), dostawa i montaż urządzeń centr. ogrzewania, wodociągów i gazu w bud. miejskich: szkoła im. M. Reja, plac Misjonarski, ochronka miejska ul. Pijarów, szkoła im. Szaszkiewicza ul. Zamknięta (25/IV 1929), rekonstrukcja i nadbud. I p. ul. Pijarów 38, P. i K. Jakub, nadbud. II p. ul. Zamoyskiego 1, I. Presner, przebud. I p. i nadbud. II p. ul. Listopada 30, Marja Rosenberg, bud. domu I p. ul. Teatyńska, Marja Witsch, nadbud. II p. ul. Kurkowa 45, SS. Franciszkanki Rodz. Marji, nadbud. III p. ul.

*) Wszelkie zgłoszenia odnośne drukujemy w tej rubryce bezpłatnie i prosimy o jak najwcześniejsze ich zapodanie.

Kołłątaja, M. Nass, budowa I p. domu ul. Żyżyńska, R. i M. Lang, budowa garażu ul. Lwowskich Dzieci, P. Pilaciński, budowa domu parterowego na Jałowcu, Michał Sudowy, pokrycie blachą kościoła i plebanji N. P. Marji Śnieżnej, Magistrat Wdz. III (30/IV 1929), remont bastjonu 7 na Cytadeli, 6 O. Szef. Bud. (12 IV 1929), remont budynków wojskowych i stajni w koszarach art. im. gen. Bema, roboty murarskie i ciesielskie oddzielnie (4/V 1929), budowa 2 domów I piętr. ul. Zielona boczna, Stanisław Kwiatkowski, bud. I p. domu mieszkalnego, ul. Sakramentek, prof. Minkiewicz, nadbudowa I p. na realności l. 33, ul. Błonie Janowskie, Antoni Michałkiewicz, budowa I p. domu mieszkalnego, ul. Grochowska, Jan i Izabela Kulińscy, budowa I p. domu, ul. Tarnowskiego 41, Ida Lubliner, nadbudowa III p. w realności l. 101, ul. Gródecka, Ida Wahler, budowa II p. domu mieszkalnego, ul. Listopada boczna, Józef Kwąk, budowa I p. domu, ul. Zielona, inż. Tomasik, nadbudowa III p., ul. św. Magdaleny 3, Emilja Słuuszkiewiczowa, instalacja wodociągowo-kanalizacyjna i gazowa, centralnego ogrzewania ciepłą wodą i elektryczna w domu oficerskim, ul. Jabłonowskich 30, Fund. Kwatermistrzowstwa Wojskowego (14/V 1929); **Łódź**: obwałowanie magazynów 4 O. Szef. Budown. Łódź (10/IV 1929); **Myszkow**: wykonanie 193 okien do budynku głównego szpitala, Wydział powiatowy w Zawierciu (10 V 1929); **Nowogródek**: wykończenie rozpoczętej budowy gmachu II p. Izby Skarbowej, 12.587 m^3 D. R. Publ. (25/IV 1929); **Pińsk**: wykonanie instalacji elektrycznej, podsufitki na siatce Rabitza, podłogi betonowej (Kier. Maryn. wojennej, Warszawa, 20/IV 1929); **Poznań**: (Pleszew i Szczypiorno) roboty budowlane w tych gminach (7 O. Sz. B. 11/IV 1920); **Piadyki**: (obok Kołomyji) wykonanie budynku dla elektrowni przy państw. zakładzie doświadczalnym uprawy tytoniu, Dyr. Robót Publ. w Stanisławowie (29/IV 1929); **Pszczyna**: budynek dla komisarjatu i pow. komendy policji p. Śl. U. wojew. (30/IV 1929); **Pereweredów**: Państw. Zarząd drogowy Dubno: budowa mostów drewnianych (24 IV 1929); **Piotrków**: remont koszar franciszkańskich, 4 O. Szef. Bud. (30/IV 1929); **Rybna**: (pow. Tarnowskie Góry) wykonanie budynku mieszkal. dla urzędników celnych na dworcu Śl. U. wojew. (16/V 1929); **Słomnik**: Mag. budowa rzeźni miejskiej, plany etc. na miejscu; **Stanisławow**: remont kanaliz. w koszarach 6 DAK i 6 p. ułanów, remont bud. wojsk. i dokończenie bud. stajni w koszarach 6 DAK, D. O. K. Lwów (10/IV 1929); **Stary Sącz**: Gmina: wykończenie budowy gmachu szkolnego, będącego pod dachem (1/V 1929); **Tomaszów Lubelski**: roboty budowlane przy wykończeniu gimnazjum państw., Dyr. Rob. Publ. Lublin (14/V 1929); **Toruń**: 8 O. Szef. Bud. wykon. remontu głównego w koszarach i budynkach Toruń, Inowrocław, Grudziądz, Starogard (15/VI 1929), Brodnica Bydgoszcz (5/V 1929); **Tarnopol**: Dyr. Rob. Publ., wykończenie III p. domu urzędniczego, stropów żelbet., takichże schodów, wypraw zewnętrznych i wewnętrznych, stolarskich (drzwi, okien, posadzek i przepierzeń), malarskie, lakiernicze, szklarskie i ślusarskie (1/V 1929), wymiana stropów w koszarach 12 PAP. 6 O. Szef. Lwów (12 IV 1929); **Trościeniec**: pow. Łucki: bud. 3-ech szop, 5 ustępów, lodowni oraz mały remont budynków państw. szkoły rolniczej, Dyr. Rob. Publ. w Łucku (23/IV 1929); **Warszawa**: roboty wodociągowo-kanalizacyjne w domu mieszkalnym na podwórzu gospodarczem Belwederu (U. Bud. gm. państw. w m. st. Warsz. (6/V 1929), remont strzelnicy garnizonowej w Działdowie, remont kapitalny budynków tamże, remont kapitalny budynków w Puławach (22 wzgl. 28/V 1929 I O. Szef. Bud.), kapitalny remont dachu blaszanego na magazynie Nr. 1 w Rej. Zakł. Żywn. na Pradze, kapitalny remont dachu blaszanego na budynku Nr. 1 w koszarach 1 pułku szwoleżerów, remont bud. O. Szpitala Wojsk. I ul. Nowowiejska, kapitalny remont dachu blaszanego na bud. 6 w Cytadeli warszawskiej, O. Szef. Bud. 1 (7/V 1929), roboty centr. ogrzewania w gmachu internatu Metropolji prawosławnej, ul. Wileńska (9/IV 1929 U. Bud. gm. P.), remont kapitalny bud. wojskowych w Rożanie (I. O. Szef. Bud. 29/IV 1929), budowa gmachu drukarni państwowej przy zbiegu ulic Błońskiej i Dzikiej (U. Bud. gm. P. 24 IV 29), II-ga serja robót przy dokończeniu odbudowy dworca na stacji Radomsko (Dyr. Kolei W. 24/IV 1929), wykonanie robót budowlanych przy przebud. b. pałacu w Willi Górze na Szkołę Rolniczą, Dyr. Rob. Publ. Warsz. (6/V 29), wykonanie urządzeń centr. ogrzewania i wentylacji, instalacji wodgociągów i kanalizacji w gm. Banku Gosp. Kraj.. Al. Jerozol. (2/V 1929), budowa gmachu zarządu dróg wodnych, ul. Czerniakowska (U. Bud. gm. państw. (10/V 1929), wykonanie lewego skrzydła gm. chemji Szkoły Głównej Gosp. Wiejskiego, ul. Rakowiecka (U. Bud. gm. państw. (13 V 1929), wykonanie robót budowlanych przy bud. gmachu Urzędu Wojew. warszawskiego, Dyr. Rob. Publ. Warsz. (21/V 1929); **Wapienica**: (pow. Bielsko) budynek dla posterunku policji p. Śl. U. wojew. (30/IV 1929); **Wilno**: (O. Dyr. Rob. Publ.) przełożenie instalacji oświetl. elektr. w bud. anatomji opisowej (7/V 1929); **Włocławek**: budowa środkowej części gmachu gimnazjum M. Konopnickiej (6/V 1929); **Zebrzydowice**: (pow. Cieszyn) wykonanie budynku mieszkalnego dla urzędników celnych na dworcu, Śląski U. wojew. (16/V 1929); **Ziembica**: Państw. Zarząd drogowy Dubno: budowa mostów drewnianych (24/IV 1929); **Złoczow**: remont magazynu 52 p. p. 6 O. Szef. Budow. (7/V 1929).

Konkursy.

Na projekt Bazyliki Morskiej *w Kamiennej Górze* w Gdyni (3 nagrody: 7, 5 i 4000 zł.), zakupy projektów po 2000 zł. Kurja Biskupja w *Replinie* (1/X 1929).

Na posady: *inż. arch.* z pob. VI stopnia służb. szczebla urzędników państwowych oraz dodatkiem budowl., *technika budownictwa naziemn.* warunki wedle umowy (*Poznań*, U. Wojew. Dyr. Rob. Publ. 10 V 1929), inżyniera miejskiego, Magistrat *Tarnopola* (15/V 1929), inżynierów architektów, referentów w oddziale budowlanym Dyrekcji Robót Publ. w *Kielcach* (15/V 1929).

Na wykonanie projektu gmachu Ministerstwa Spraw Zagranicznych w Warszawie. Bliższe: U. Bud. gm. p., ul. Długa 50 (od 30/IV 1929).

PRZEGLĄD CZASOPISM

ARCHITEKTUR UND BAUTECHNIK Nr. 6—7: przepuszczalność wody oraz odporność zaprawy betonu na zużycie, zmienność i różnorodność kosztów w budowie domów, „berlatyna“ środek do uszczelniania wszelkich spojeń, pęknięć, itp. w budowach nowych i starych, sposób badania naturalnych kamieni, orzeczenie N. Sądu w spr. cywilnych dotycz. stosunków w zawodzie budowniczych, dtto N. Trybunału Administr. elementy nowych systemów budowlanych na wystawie wiosennej w Frankfurcie, projekt nowej ustawy budowlanej dla Wiednia, odporność zaprawy i betonu na działanie chemiczne, mikro-asbest, światło sztuczne a naturalne, dowód uzdolnienia w przemyśle budowlanym wobec zasady „wolności“ wykonywania przemysłu, problemy nowoczesnego sposobu budowania, problem budowlany dzisiejszej doby, i i.

„BAU-WELT“ Nr. 13—16: podatek przemysłowy architekty, wytyczne państwa dla budownictwa mieszkaniowego, badania pomocy w przedsiębiorstwach budowlanych, szkody z powodu mrozów, wentylacje amerykańskie, miejski urząd budowlany a policja budowlana, planowanie a finansowie budów, wyniki obrad państwowego instytutu badawczego: doświadczenia z racjonalizacji gospodarki

budowlanej, lepsze przygotowania budów, rozwój na targu materjałów budowlanych, działalność budowlana Prus 1928, budowa stalowo-szkieletowa w Lipsku, stosunek architekty do fachowca ogrzewalnego, plan zabudowy małego miasta, nowości techniczne, ruch budowlany, cennik materjałów budowlanych.

BAU-ZEITUNG, oesterr. Nr. 13—16: z działalności towarzystwa dla badania gospodarnego sposobu budowania w Berlinie, nabywanie i konwersja pożyczek budowlanych, przegląd historyczny nośników zapraw tynkowych, Lipska wystawa (targi) wiosenne 1929, stosunek mieszaniny dla robót betonowych i żelazobetonowych.

„BETON“ Nr. 3—4: Krótki zarys historji przemysłu cementowego w Polsce, beton materjałem budowlanym wsi, formy dla płyt nadmurowych i głowic, pergole betonowe, krótkie sprawozdanie z 12 kursów organizowanych przez dział techniczny Zw. P. fabryk Portl. Cementu w Warszawie i i.

„BIULETYN“ Nr. 4: Stow. techn. wojew. Lubelskiego, nędza mieszkaniowa w miastach i miasteczkach wojew. Lubelskiego w cyfrach, postępy budownictwa prywatnego na terytorjum wojew. Lubelskiego w okresie 1919—1928 i i.

„CZASOPISMO TECHNICZNE“ Nr. 7-8: wzmocnienie mostu kolejowego na Wiśle w Toruniu, wycieczka naukowa do Estonji, Finlandji i Szwecji, organizacja i działalność państw. Instytutu hydrologicznego w Leningradzie i in.

„DER BAUUNTERNEHMER“ Nr. 9-12: Kobieta jako architekt, reforma ustawy mieszkaniowej, kolej żelazna czy autobus, beton lodowy (wynalazek finlandczyka składa się z cementu, piasku i lodu, który po stopieniu się pozostawia pustki dobrze izolujące od wpływów atmosferycznych), normalizacja stolarszczyzny budowlanej, kuchnia stalowa, co można przedsiębrać przeciwko grożącemu przesileniu budowlanemu, normalizacja i brak mieszkań, mieszkanie w przyszłości artykułem masowym podobnie jak obuwie, uwagi dla usunięcia nieporozumień pomiędzy właścicielem budowy a budowniczym, koszt robót przygotowawczych, I. Le Corbusier: Indywidualizm a nowoczesna architektura, posadzki z korkowca, klinkiery i ceramika budowlana, dostawy, konkursy, ruch budowlany, źródła zakupu materjałów budowlanych, i i.

„ECHO“ — PWK. 1929 Nr. 4—6: Wystawa Rządu, szczegółowy opis terenów, kwestja mieszkaniowa, architektura i budownictwo na PWK. i i.

GAZETA MALARSKA Nr. 3—4: Malarstwo drzewne, polichromja kościoła św. Jadwigi w Król. Hucie, droga elementarna do formalnego i barwnego rozwinięcia pomieszczenia, fasady kolorowe, czy każdemu wolno otworzyć warsztat rzemieślniczy? i i.

GAZETA PRZEMYSŁOWO-RZEMIEŚLNICZA Nr. 8: wybory do Izb rzemieślniczych, jak stosować prawo o urlopach, organizacja rzemiosła w Niemczech i i.

„GŁOS PRACY POLSKIEJ“ Nr. 14—17: Robotnik i partja, horoskopy podwyżkowe, zatarg w nieczynnym (budowl.) przemyśle, międzynarodowy kapitał w Polsce i i.

„ŁÓDZKI GŁOS OBYWATELSKI“ Nr. 4: Przestroga pod adresem właścicieli nieruchomości i stanu średniego z racji nadmiernego opodatkowania ich bez uwzględniania ich zdolności płatniczych, brak mieszkań w Łodzi w świetle cyfr, opis techniczny do projektu ogólnego planu regulacyjnego m. Łodzi.

„MIASTO POLSKIE“ Nr. 14—16: krytyka projektu rządowego znacznej podwyżki komornego w celu utworzenia funduszu budowlanego, walka o ochronę lokatorów — walka z ustrojem kapitalistycznym państwa, dalszy „potop“ projektów rozwiązania sprawy mieszkaniowej, o gruntach czynszowych i dzierżawie wieczystej w świetle przepisów prawnych, wyniki ankiety Międzynarodowego Kongresu w Wiedniu w sprawie mieszkaniowej, przed upływem terminu składania zeznań o dochodzie, odliczanie remontów, i. i.

„ORGANIZACJA GOSPODARSTWA DOMOWEGO“ Nr. 3: Kuchnia, plan, rozmieszczenie urządzeń i sprzętów i jaki sprzęt powinien znajdować się w kuchni, hygjena w kuchni, kuchnia na wsi, i. i.

„PRZEGLĄD BUDOWLANY“ Nr. 2: aktualne zagadnienia przemysłu budowlanego, sprawa budownictwa mieszkaniowego, rentowność przemysłu budowlanego, — ustawa o budowie tanich mieszkań we Francji, sądy pracy w przemyśle budowlanym, dział techniczny, ocena wartości budowy na zasadzie ich objętości, kronika krajowa i zagraniczna, przegląd wydawnictw krajowych i zagranicznych, cennik materjałów budowlanych i płac robotniczych, sprawozdanie Stowarzyszenia za r. 1928.

„PRZEGLĄD STOLARSKI“ Nr. 7: Przysposobienie drewna przed wytrawieniem, gabinet męski, całokształt traktowania powierzchni drewna, nauka pracy w rzemiośle i. i.

„PRZEWODNIK UBEZPIECZENIOWY PZUW“ Nr. 6—7: Krzewienie i udział Powsz. Zakł. Ubezp. Wzajemnych w rozwoju budownictwa ogniotrwałego i i.

„ROBOTNIK BUDOWLANY“ Nr. 4: Zmartwychwstanie (ludu pracy) rządowy projekt budowy mieszkań, ustawodawstwo robotnicze, ruch organizacyjny i i.

„RYNEK METALOWY i MASZYNOWY“ Nr. 13—12: Europejski rynek żelazny w roku 1929, szlakiem postępu w budowie elektrowni, elektryfikacja kraju, umowa drzewna, dalsze pogorszenie bilansu handlowego, wpływ cywilizacji i postępów techniki na indywidualność ludzką, racjonalizacja produkcji, kwestja mieszkaniowa, jak zabezpieczyć się przed wszelkiego rodzaju wilgocią murów, zwyżka cen metali na rynku światowym i i.

„RZEMIEŚLNIK“ Nr. 13—16: O ruchu budowlanym, o ulgi podatkowe dla rzemiosła, przemysłu i handlu po klęsce mrozów, życie organizacyjne rzemiosła w Polsce, zarys historyczny rozwoju przemysłu ceglarskiego, sprawy podatkowe, sądowe, ustawodawstwo i i.

„TECHNICZNI WISTY“ Nr. 1: Nowe sposoby utrzymywania nawierzchni dróg ze względu na ruch samochodowy, nieco o możliwości rakietowej komunikacji, przegląd literatury technicznej ze wszech działów i i.

„WARSZTAT METALOWY“ Nr 5—8: Przyszłość i zastosowanie berytu, druty do spawania acetylenowego, w sprawie uzdolnienia zawodowego w rzemiośle, kongres rzemieślniczy w Poznaniu i i.

„WOŁYŃSKIE WIADOMOŚCI TECHNICZNE“ Nr. 4: O zastosowaniu nowej ustawy budowlanej w miasteczkach i wsiach Wołynia, przegląd czasopism technicznych i i.

„ZWIĄZKOWIEC POLSKI“ Nr. 4: Budować, budować! sezon budowlany się zaczął ale ruch budowlany rozpocząć się nie może.

„ZPRAVODAJ STAVBY A PRÁCE“ Nr. 13—16: Jak się buduje rządowe domy, projekt budowy parlamentu i senatu, regulacja miast, architektura, prace inżynierskie, budowy i roboty rzemieślnicze i i.

BIBLJOGRAFJA.

Falkowski A.: Das 3 bis 7 Zimmer-Einfamilienhaus. 30 Vorschläge moderner Eigenheime f. alle Stände. (40 Taf.). In Umschl. Rm. 15. — Schultze-Naumburg: Das A B C des Bauens. 5 Aufl. (108 S.). Kaer. Rm. 2, Lw. Rm. 2·80. Rasch H. u. B.: Wie bauen? Materialen u. Konstruktionen f. industrielle Production. (Stahl?, Vulkanbriefe?, Sperrholz?). (271 S.). Hlw. Rm. 9. — Bau-Kalender. Bearb. von M. Preuss. (226 S.). 372 S. Lw. Rm. 3.50. — Klapheck R.: Neue Baukunst in den Rheinlanden. (VIII, 214 S.). Rm. 4. — Schupp Fritz: Architekt gegen oder und Ingenieur. (76 S.). Rm. 9.50. — Hajos E. M. u. Zahn: Berliner Architektur der Nachkriegszeit. Mit 11 Textabb. (XIV, 131 S.). Lw. Rm. 15. — Scheuernstuhl F.: Bautechnisches Taschenbuch für Bauführer, Techniker und Poliere. (144 S.). Lw. Rm. 4 50. — Abbruchsarbeiten und Brandversuche am Feuerwehrtum der „Gesolei 1926“ Düsseldorf. Abbruchsarbeiten. Berichterstatter Ing. W. Petry. Ausgeführt durch d. Staatl. Materialprüfungsamt. Berlin-Dahlem. (IV, 48 S.). (50 Textabb.). Rm. 7.40. — Bau-Kalender und Zimmermeister-Kalender. (XVI, 400 S.). Lw. Rm. 3.20. — Henkel O.: Grundzüge des Eisenbaues. 6 vollst. umgearb. u. verm. Aufl. d. Leitfadens Eisenkonstruktion. (V, 108 S.). Rm. 2.80. — Hirth P.: Die künstliche Bewässerung. Die Bewässerungsmethoden u. Systeme aller Erdteile. (IV, 156 S.). Rm. 5. — Hoepfner. K. A.: Grundbegriffe des Städtebaues. 2 Bd. (IX, 198 S.). (120 Textabb.). Rm. 14.50, geb. 15.50. — Knicknomogramm für den Eisenbau. Unmittelbare Feinablesg. d. erforderl. Druckstabprofile. (23 S.). Rm. 1.40. — Kugelberg A.: Kleine Landhäuser und Hütten. (91 S.). Rm. 4. — Morand D.: The monumental and commercial architecture of Great Britaih of the present Day. (Vol. 1 illustr. Sh. 30). — Richter E.: Stein- und Betonbrücken. (108 S.). Lw. Rm. 1.50. — Schneider K.: Bauten. (XVI, 96 S). Lw. Rm. 15. — Sörgel H.: Verrirungen und Merkwürdigkeiten im Bauen und Wohnen. (93 S.). Rm. 4. — Vischer J. u. L. Hilberseimer: Beton als Gestalter. Bauten in Eisenbeton und ihre Architektur. (121 S.). Rm. 16. — Anweisung zur Herstellung und Unterhaltung von Zentralheizungs- und Lüftungsanlagen. 4 Aufl. Geh. Rm. 4. — Büchi F.: Die Massenberechnung im Eisenbetonbau auf theoretischer Grundlage. (VIII, 139 S.). (160 Textabb.). Rm. 5.60. — Dinglinger E.: Ueber den Bodenwiderstand beim Graben. (78 S.). Rm. 2. — Foerster M.: Grundzüge der Statik der Hochbaukonstruktionen. Für d. Gebrauch an techn. Hochschulen u. in d. Praxis. (VI, 155 S.). Rm. 6.50. — Dinglinger E.: Ueber den Bodenwiderstand beim Graben. (78 S.). Rm. 2. — Foerster M.: Grundzüge der Statik der Hochbaukonstruktionen. (VI, 155 S.). Rm. 6.50. — Henselin A.: Baustoffkunde. Bearb. von C. E. Böhm. (40 S.). Rm. 1.35. — Hentrich: Der neuzeutliche Strassenbau. Tl.: Allgemeine Strassenplanung. Rm. 6.40, Gbd. geb. 8.20. — Hermann Recknagels Kalender für Gesundheits- und Wärmetechnik. (XVI, 331, XX, 80, 48 S.). Lw. Rm. 4.80. — Mangoldt K.: Das Grossstadtproblem und die Wege zu seiner Lösung. Rm. 1.70. — Taschenbuch für den Gesamten Strassen- und Wegebau. (XII, 112, 300, 50 S.). Lw. Rm. 4.50. — Hannouille E.: Pour l'architecte et le futur proprietaire. 212 p. Fr. 19. — Lurçat: Architecture. Fr. 25. — Maybon: Les temples du Japon. 96 p. Fr. 60. — Architecture. II T. du Rapport géneral de l'Exposition des Arts décoratifs. 200 p. Fr. 80. — Garages et magasins d'automobiles. 46 pl. Fr. 80. — Briggs Martin: English Architecture, an Outline. pp. 88. Sh. 2/6. — Petry Wilhelm: Die Baukontrolle im Eisenbetonbau. (65 S.). Rm. 3.50. — Müller-Wulckow Walter: Bauten der Arbeiten und des Verkehrs. (119 S.). Rm. 3.30. — Müller-Wulckow: Bauten der Gemeinschaft. (110 S.). Rm. 3.30. — Müller-Wulckow: Wohnbauten u. Siedlungen. (122 S.). Rm. 3.30. — Keppner H.: Leitfaden der Geologie für bautechnische u. verwandte Fachschulen. (2 Aufl. IV, 25 S.). Rm. —. — Sturzenegger Paul: Maste und Türme in Stahl. Mit 362 Textabb. (VIII, 219 S.). Rm. 23, Lw. 25. — Tiefbaukalender 1929. (YII, 114, 137 S.). Lw. Rm. 2.50. — Freie deutsche Akademie des Städtebaues. Vorträge auf. d Tagung gelegentlich d. 6 Hauptversammlung am 24 u. 25 Sept. (29 S.). Rm. 2.50. — Deubel E.: Kleine massive Stassenbrücken, Ueberleitungen und Dücker. Ein Handb. Schule u. Praxis. (VIII, 180 S.). Rm. 14. — Guttmann A.: Langfristige Betonversuche mit verschiedenen Zuschlagstoffen, besonders Hochofenstückschlacke. (3 S.). Rm. 45. — Kammüller K.: Die Theorie der Gewichtsaumauern unter Rücksicht auf die neueren Ergebnisse der Festigkeitslehre. (VII, 60 S.). Rm. 5.40. — Kerkhof B. J.: Asphaltstrassen und Teerstrassen (Asphalt und Teerwegen). Bituminöse Strassenanlagen. (VII, 96 S.). Rm. 7.60, Lw. 8.60. — Probst E. u. H. Brandt: Probleme d. Betonstrassenbaues. Untersuchung im Laboratorium u. auf 2 Versuchsstrecken. (III, 289 S.). Rm. 12. — Schäfer W.: Ergebnisse der vergleichenden Prüfung von Schlackensteinen. (4 S.). Rm. 60. — Schultz E. H. u. A. Kanz: Beiträge zur Kenntnis feuerfester Sondersteine (Chronitsteine, Bauxit- u. Korundsteine, Zirkonsteine, Karborundumsteine). Rm. 3·70. — Schulze K. W.: Glas in der Architektur der Gegenwart. (100 S.). Lw. Rm. 14. – Michaiłow: Tepłyj beton. (112 str.). Rub. 2.50. — Zaliger R: Żelazobeton, ego rasczet i proektirowanie. (671 str.). Rub. 8. — Novi A.: Détails d'architecture intérieure. (50 p.). En carton. Fr. 100. — Machinek P.: Neuzeitlicher Asphaltstrassenbau in Gross-Berlin. (75 S.). Rm. 3.50. – Pinkl V.: Das Trocknen von Ziegelformlingen. (III. 60 S.). Rm. 3.50, gs. 4. — Reichsadressbuch für das Baugewerbe. 4 Aufl. (1281 S.). Hlw. Rm. 20. — Revesz A. M.: Die alten Lagerhäuser Amsterdam. Illustr. Fl. 16. — Stiny J.: Technische Gesteinkunde für Bauingenieure, Kulturtechniker, Land und Forstwirte, sowie für Steinbruchbesitzer und Steinbruchtechniker. 2 Aufl. Lw. Rm. 45. — Strassner A.: Berechnung statisch unbestimmter Systeme. Einfaches Verfahren für die Berechnung vollwandiger Konstruktionen auf geometrischer Grundlage. 1 Bd. — Der einfache und durchlaufende Balken. 2 verb. Aufl. Rm. 10, Lw. 11.50. — Yerbury F. R.: Modern European buildings. Serie I. Illustr. Sh. 30. — Thibault A.: Calculs simplifiés de stabilité des constructios en béton armé. 320 p. Fr. 70, rel. 80. — Klapheck Richard: Neue Baukunst in den Rheinlanden. (VIII, 211 S.). Rm. 6. — Koch Rudolf: Elberfeld. Lw. Rm. 6. — Becher Frans Fr.: Entwerfen und Baukude. (Lfg. 1). Rm. 90. — Märkle Chr.: Die Preisberechnung der Bauarbeiten. Tl. 1. — Grab-, Beton-, Maurer-, Eisenbeton-, Dachdecker-, Kanalisations und Pflaster-Arbeiten. 4 Aufl. Rm. 5, Lw. 6. — Frick Otto und Karl Knöll: Die Konstruktion von Hochbauten. 2 Tle in 1 Bde, 10 und 11 neubearb. Aufl. (X, 166, V, 202 S.). Lw. Rm. 9.60. — Jahrbuch der Hafenbautechnischen Gesllschaft. Bd. 10. (VI, 222 S.). Hlw. Rm. 30. — Champly René: Nouvelle encyclopedie pratique du batiment et de l'habitation. T. 1. — Arpentage, nivellement, terassements, sondages, fondations. T. XV. — Architecture, plans de maisons et villas. Chaque tome 144 p. Fr. 7.50. — Robi Not: Verification, métré et pratique des travaux du batiment. V. — T. II. Charpente an bois, menuiserie, parquetage. Fr. 20. — T. III. Serrurarie, grillage. 126 p. Fr. 15. — T. IV. Couverture, Plomberie. 164 p. Fr. 20. — T. V. Fumisterie. 108 p. Fr. 15. — Powys A. R.: The english house. 2 Line illus. pp. 80. 6d. (Księgarnia Trzaska, Evert & Michalski, Warszawa, Hotel Europejski).

J. Taberski.

Z „CENTRALI GOSPODARCZEJ PRZEMYSŁU BUDOWLANEGO“.

Swoistość charakteru przemysłu budowlanego sprzyja zarówno łatwemu powstawaniu jak i upadaniu przedsiębiorstw budowlanych. Głębszy rzut oka na stosunki panujące w tej branży przekona każdego, że nie są one normalne i że potrzebują gruntownej sanacji, jeżeli ma ona spełnić swe zadanie społeczno - gospodarcze. Zadanie to polega nietylko na zatrudnianiu wielkich mas ludzi, robotników niekwalifikowanych, dostarczaniu pomieszczeń mieszkalnych i innych, ale także i na wzmożeniu konsumcji w innych przemysłach, jak w branży żelazno-metalowej, drzewnej, ceramice itd. Dowiedzioną bowiem jest rzeczą, iż gdy rusza przemysł budowlany, wszelkiego rodzaju fabryki mają gotowego intenzywnego konsumenta swych wyrobów. Widzieliśmy na wiosnę roku zeszłego jak ożywienie ruchu budowlanego odrazu w sposób nader dodatni odbiło się nietylko na samym przemyśle budowlanym, ale i na innych przemysłach krajowych. Konjunktura powszechna odrazu doznała wielkiej poprawy. W samym zaś przemyśle budowlanym odczuto tę poprawą w kierunku zmniejszenia nadmiernej konkurencji na rynku budowlanym i ustalenia cen materjałów budowlanych i robocizny.

Dobroczynne te skutki ożywienia ruchu budowlanego wnet jednak ustały. Przyczyną tego jest właśnie zasada na jakiej opiera się u nas obecnie rozwój budownictwa. Budującymi u nas obecnie to nie kapitaliści prywatni, ale państwo i samorządy, które powierzają swoje roboty nie firmom najlepszym, najzdolniejszym, ale na podstawie konkursu najtaniej kalkulującym przedsiębiorstwom. — Umowy te, oparte na stałych cenach kontraktowych, kończą się niejednokrotnie ruiną przedsiębiorstw, wahania bowiem rynkowych cen materjałów budowlanych oraz płac robotników, obalają wszelkie najdokładniejsze nawet kalkulacje i sprowadzają do zera oczekiwane, z góry już zazwyczaj bardzo nisko obliczone — zyski.

Doznało tego losu w ciągu roku ubiegłego niemało firm budowlanych, chociaż w rzeczywistości wahania te były znacznie łagodniejsze i o mniejszej rozpiętości aniżeli w latach w poprzednich.

Tak dobrze zapowiadająca się na wiosnę roku przeszłego konjunktura budowlana wnet uległa zmianie — na gorsze. Już bowiem na początku drugiej połowy roku stan finansowy przemysłu budowlanego zaczął wykazywać poważne braki, wynikłe właśnie na tle niezdrowych stosunków, od lat już ten przemysł trawiących. Miasto naprawiać te warunki i łagodzić ich skutki, polityka gospodarcza państwowa dopomaga do dalszego upadku przemysłu budowlanego. Wiadomo przecież, że zasada przetargu publicznego na roboty budowlane, przy której nikt nie patrzy na istotę sprawy, ale jedynie przestrzega się przepisów i formalności publicznego przetargu, czy oferta złożona, przepisowo jest opłacona, czy wadjum wysokości przepisowej złożone, czy oferta jest najtańsza, jest zasadniczo przeciwną zdrowemu normalnemu rozwojowi przemysłu budowlanego i powoli, ale stale i na pewno prowadzi do rozkładu i upadku zdrowe jednostki tego przemysłu.

Stosunki te muszą być naprawione. Naprawy tej podjęła się zeszłego roku założona „Centrala Gospodarcza Przemysłu Budowlanego“, albowiem działalność organizacyj zawodowych na tym polu, ograniczona zakresem spraw społeczno-zawodowych, nie mogła zajmować się intenzywniej sprawami gospodarczemi i finansowemi jak tego wymaga stan finansowy poszczególnych firm i przedsiębiorstw. — Założona nowa centrala gospodarcza przemysłu budowlanego przyjęła jako specjalne zadanie poprawę stanu gospodarczego przedsiębiorstw budowlanych drogą dążenia i praktycznego wpływania na obniżanie kosztów własnych. *(Rynek Metal. i Maszyn.).*

Cennik materjałów budowlanych

w złotych

z 1 maja 1929 roku.

O ile nie jest podane wyraźnie inaczej a mianowicie: na budowie (w skróceniu = n. b.), loco stacja załadowcza (w skróceniu = l. st. z.) — natenczas rozumieć należy ceny podane jako loco skład (fabryki)!

A. Do robót murarskich:

Cegła palona ręczna i maszynowa za 1000 szt. 80·— 90·—, n. b. 96·— do 110·—, *dtto* dęta za 1000 szt. 110·—, n. b. od 120·— wzwyż, *dtto* szamotowa krajowa za jedną sztukę od —·45 do —·70, n. b. od —·48 do —·76. *Piasek* żółty za 1 m^3 n. b. 6·50, *dtto* biały 9·—, *dtto* rzeczny prowinc. 6· . *Wapno* palone za 1000 *kg* 40·— do 45·—, *dtto* gaszone n. b. 1 m^3 37·—. *Gips* murarski marki „Łopuszka“ za 1000 *kg* loco wagon Lwów 67·—, n. b. 80·—, *dtto* sztukatorski za 100 *kg* loco wagon Lwów· 7·—, n. b. 9·—. *Gipsowe dyle* (Izolit) 6 *cm* grub. za 1 m^2 5·00, 8 *cm* grub. 6·—. *Szuter* tłuczony za 1 m^3 20·—. *Maty* trzcinowe sufitowe za 1 m^2 —·17, n. b. —·19. *Płyty* korkogipsowe (loco m. Lwów) za 1 m^2 do 100 *m* 5·60, do 1000 *m* 5·20, od 2000 do 3000 *m* 4·80, *dtto* posadzkowe kamionkowe (loco m. Lwów) 1 m^2 21·50, *dtto* 2-kolorowe 1 m^2 23·50 [2]), *dtto* ścienne glazurowane Hardtmuth za 1 m^2 32·—. *Kamień* łamany, l. st. z. za 10.000 *kg* 60·—. *Ścianki* koro-gipsowe (korolity) lane, n. b. za 1 m^2 7·00. *Płyty* trzcinowe „Berbeka“ loco Lwów za 1 m^2 Nr. II. 3·25, Nr. IV. 4·—, Nr. VI. 5·—. *Dreny* za 1000 sztuk 4 *cm* 70·—, 5 *cm* 80·—, 6 *cm* 94·—, 8 *cm* 150·—, 10 *cm* 250·—, 13 *cm* 350·—, 15 *cm* 440·—.

B. Do robót betonowych:

Cement w beczkach za 200 *kg* 23·20 loco wag., n. b. 26·—, *dtto* w workach za 100 *kg* 10·80. *Szuter* rzeczny sztychówka 31·— za 10.000 *kg* loco wag. Sambor. *Żwir* raz rafowany [5]) za 10.000 *kg* 37·—, *dtto* 2 razy rafowany n. b. 45·— [5]), *dtto* wysiewki sztychówka n. b. 30· . *Stopień* betonowy bez osadzenia 1 *mb.* 13·50, *dtto* terrazowy bez osadzenia za 1 *mb.* 20·—. *Posadzki* terrazowe poziome za 1 m^2 12·— [3]), *dtto* pionowe za 1 m^2 24·—. *Krawężnik* betonowy $^{18}/_{25}$ za 1 *mb.* 5·00, *dtto* surowe loco wagon kamieniołom Jaremcze 7·00. *Rury* betonowe za szt.[4]): 15: 2·75, 20: 3·30, 30: 5·25, 40: 8·40, 50: 10·50, 60: 13·—. *Marmurek* do terraza za 100 *kg* 10·50—13·—. *Posadzka* ksylolitowa za 1 m^2 od 9·50. *Chodnik* z płyt betonowych i krawężników kompl. wykonany za 1 m^2 15·00. *Krawężniki* 25 *cm* wys. za 1 *mb.* 5·—. *Płyty* chodnikowe za 1 m^2 7·00.

C. Do robót kamieniarskich:

1 m^2 cokołu płytowego do 20 *cm* grub. z osadzeniem z kamienia polańskiego 96·—, tarnopolskiego 128·—. 1 *m* kub. cokołu kwadrowego z osadzeniem z kamienia polańskiego 505·—, tarnopolskiego 763·—. 1 *m* bież. stopnia blokowego z podcięciem wraz z osadzeniem bez profilu z kam. tarnopolskiego 47·—, profilowanego 61·—. 1 *m* bież. stopnia szalowanego z kamienia tarnopolskiego profilowanego wraz z osadzeniem 79·—. 1 *m* kub. nasad lub parapetu z kam. polańskiego z osadzeniem 605·—, z kam. tarnopolskiego 946·—. 1 *m* kub. trzonów kolumny do 0·25 *cm* średnicy z kamienia polańskiego wraz z osadzeniem 1·125·—, z kam. tarnopolskiego 1730·—, o średnicy do 40 *cm* z kam. polańskiego 934·—, z kam. tarnopolskiego 1.590·—, o średnicy do 60 *cm* z kam. polańskiego 737·—, z kam. tarnopolskiego 1.260·—.

D. Do robót ciesielskich:

(ceny za 1 m^3 wzgl. 1 m^2 w detajlicznej sprzedaży franco skład).

Belki cios. sosnowe od 18×21 *cm* zwyż i 3—6 *m* długości 115·—, *dtto* rżnięte 130· . *Kantówka* ciosana sosnowa do 16×18 *cm* i 3—6 *m* dług. 90·—, *dtto* rżnięta 135·—, *dtto* ciosana sosn. do 16×18 *cm* i od 6 *m* zwyż 115·—, *dtto* rżnięta 140·—. *Okrąglaki* sosnowe do 8 *cm* grubości w odczubie i do 8 *m* dług. 50·—, *dtto* do 16 *cm* grub. w odczubie ponad 8 *m* dług. 60·—. *Deski* budowl. sosn. 20 i 26 m/m grub. 3—6 *m* dług. od 16 *cm* szer. zwyż 115·—, *dtto* 33, 40 i 52 m/m grub. 3—6 *m* dług. 126·—, *dtto* jodłowe 13 m/m grub. 3—6 *m* dług. od 10 *cm* szer. zwyż 115·—, *dtto* 20 m/m grub. 115·—, *dtto* 26, 33, 40 i 52 m/m grub. 3—6 *m* dług. od 16 *cm* szer. zwyż 110·—, *dtto* sosnowe podł. na pióro i wpust 26 m/m grub. 5·00, *dtto* 33 m/m grub. 5·75, *dtto* 40 m/m grub. 7·50, *dtto* podłogowe świerkowe 26 m/m grub. 5·00, 33 m/m 5·50, 40 m/m 7·—. *Łaty* jodłowe $^{33}/_{50}$ i $^{40}/_{50}$; 3—6 *m* dług. 122·—. *Rygle* sosnowe z kantówki ciosanej przerżniętej na pół, 3—5 *m* dług. do 8/16 *cm* przekroju 95·—, *dtto* od 6 *m* zwyż 125·—, *dtto* sosnowe przerżnięte z kantówki ciosanej na krzyż 3—5 *m* dług. 105·—, *detto* od 6 *m* zwyż 135·—, *dtto* rżnięte jodłowe 8/8 *cm*, 3—6 *m* dług. 130·—, *dtto* sosnowe 140.—.

E. Do robót blacharskich:

Blacha pocynow. Nr. 10 (loco Lwów) 100 *kg* 114·—, *dtto* Nr. 11 115·—, *dtto* cynkowa Nr. 12 za 100 *kg* 240·—, *dtto* czarna 100 *kg* 95·—.

F. Do robót pokrywowych:

Dachówki betonowe 1000 *szt.* 120·—, n. b. 130·—, *dtto* palone (wyrobu Kołomyjskiego) loco wag. fabr. 180·—, n. b. 190·—, *dtto* palone ciągn. (wyr. Tarnów) 185·—, n. b. 210·—, *dtto* palone dwufelc. (wyr. Lwów) 185·—,

[1]) Loco Lwów. — [2]) Czeskie białe 24·— zł. — [3]) Podkład 6·00, (drobne powierzchnie od 15·—), [4]) 0·80 *m* długości, [5]) loco wg. Waniowice, koło Sambora.

n. b. 210·—, *dtto* palona tłoczona (15 sztuk na 1 m^2) z cegielni S. A. „Pezet“ w Gródku Jagiellońskim 175·— za 1000 sztuk loco stacja załadowcza, *Karpiówki* 1000 *szt.* palone 99·—, n. b. 125·—. *Gąsior* palony jedna szt. —·75, n. b. 1·—. *Płyty* eternitowe za 1000 sztuk płyt, (9·18 na 1 m^2) loco wag. fabryka 490·—, (przewóz Lublin-Lwów za 1 szt. 2 gr. bez zob.). *Papa* dachowa Kuźnickiego Nr. 80 waga 50 *kg* 1 *rul.* 10 m^2 loco wag. fabr. 11·75, *dtto* Nr. 100 waga 40*kg* 9·75, *dtto* Nr. 120 wag. 36 *kg* 8·25, *dtto* Nr. 150 wag. 32 *kg* 7·50, *dtto* Nr. 150/II. wag. 30 *kg* 6·75, *dtto* Nr. 150/III. 25 *kg* 6·—, „Koriolit“ Nr. I. wag. 22 *kg* 19·00, *dtto* Nr. II. wag. 18 *kg* 18·00 (przewóz przez Oświęcim-Lwów za wag. 15 ton 470·— bez zobow.). „Polonit“ Nr. I. 17·50, Nr. II. 16·50, „Duresco“ 16·50.

G. Do robót stolarskich:

Deski sosnowe I. kl. 1 m^3 180·— do 190·—, *dtto* świerkowe I kl. 1 m^3 180·— do 190·—, *dtto* dębowe I kl. 1 m^3 260·— do 320·—, *dtto* dębowe II kl. 1 m^3 210·— do 240·—. *Brusy* sosn. i świerkowe 1 m^3 160·— do 180·—. Deski i brusy jasionowe = jak dębowe, Brusy bukowe 140—180. *Klej* (loco Lwów) 1 *kg* 2·50. *Listwy* przyścienne dębowe 1 *mb* n. b. 0·80. *Deszczułki* dęb. I kl. 1 m^2 n. b. 11·75, *dtto* II kl. n. b. 10·50, (bez układ.). *Okno* podw. 8-mio skrzydł. z futr. zamykane do wewnątrz na budynku z dopasow. mierzone w świetle futryny 1m^2 n. b. 60—75·— zależnie od ilości sztuk i wymiarów. *Skrzydło drzwiowe* sosnow. lub świerk. z drzewa grub. 52 m/m 1 m^2 n. b. 30·—, *dtto* 40 m/m grub. 25·—. *Futryna* $^8/_{15}$ *cm, mb.* n. b. 5·00, *dtto* $^8/_{10}$ *cm, mb.* 4·50. *Opaska drzwiowa* do 15 *cm* szeroka *mb.* n. b. od 2·90 do 4·14 zależnie od zdob. i grub. *Szpalet* do drzwi z drzewa 40 m/m 1 m^2 n. b. 23·50, *rama do szpaletu* $^5/_{10}$ *cm* n. b. *mb.* 3·50, *drzwi szpongowe* z drzewa 40 m/m grub. 1 m^2 n. b. 18·—.

H. Do okucia okien i drzwi.

Zatrzask wiatrowy 1 szt. —·50. *Haczek* wiatrowy 25 *cm* 1 szt. —·45. *Guzik* ochronny mosiężny 1 szt. —·70. *Zakrętka* z konikiem gałka mosiężna 1 szt. —.35, *dtto* gałka żelazna —·22, *dtto* językowa półoliwka mos. 1 szt. 1·38, *dtto* kociagłówka oliwka mos. 1 szt. 1·95. *Paskwil* oliwka mos. 1 szt. 3·55. *Zamek* wpuszczany 1 szt. 3·40 do 5·20, *dtto* skrzynk. średni 1 szt. 3·30, *dtto* zatrzask. 1 szt. 2·80—3·—. *Listwa* deszczowa 1 *kg* —·86. *Zawiasy* Bommery Nr. 40 para 27·—, *dtto* pasowe 1 *kg* 1·00, *dtto* francuskie 1 szt. Nr. 10 —·20, Nr. 13 —·28, Nr. 16 —·58, Nr. 20 1·30. *Narożniki.* 100 szt. Nr. 3, 3·75, Nr. 4 4·50, Nr. 5 5·20. *Zasówki* do okien gałka mosiężna para 1·70, *dtto* gałka żelazna 1·25. *Zasuwy* do drzwi wpuszczane para 1·10, na wierzch 1·70, *dtto* do bram wpuszczane para 6·00—14·00, *dtto* do drzwi na wierzch para 1·20—14·—. *Klamki* żelazne z szyldami para 1·60—5·00, *dtto* mosiężne z szyldami para 3·60—20·—.

I. Do robót szklarskich:

Szyby za 1 m^2 do okien grubości $^4/_4$ tj. około 2 m/m, w oryginalnych skrzyniach 4·45, *dtto* j. w. przy odbiorze pojedynczych szyb w miarę zapasów 5·35, *dtto* grubości $^6/_4$ tj. około 3 m/m w oryginalnych skrzyniach 8·—, *dtto* j. w. przy odbiorze pojedynczych szyb w miarę zapasów 9·60, *dtto* ornamentowe i katedralne białe oraz prążkowane 11·25, *dtto* j. w. kolorowe 13·25, *dtto* matowe 14·—. *Kit* pokostowy 1 *kg* 1·10, *dtto* miniowy 1 *kg* 1·50. Za cięcie szyb nieprostokątnych i prostokątnych liczy się odpowiednio do ryzyka i pracy.

a) Kwadraturę szkła oblicza się według norm fabrycznych tj. w parzystych centymetrach, *b)* przy oszkleniach okien nowych, wymiar w świetle futryny, *c)* przy oszkleniach okien starych, miara we felcu z doliczeniem 25% za odcinki, *d)* przy szybach nieprostokątnych podług największej powierzchni. *Oszklenia* tj. robocizna z daniem kitu i gwoździ w warsztacie własnym 1·80, *dtto* j. w. poza obrębem warsztatu 2·50. Uwaga: O ile strona dostarcza swoje własne szkło, to *oszklenie* oblicza się jak wyżej, jednak robotę wykonuje się bez gwarancji za szkło. Przy oszkleniach konstrukcji dachowej i okien żelaznych' oraz robotach wykonywanych na drabinie, jak również szyb lustrowych do portali, koszta robocizny podwyższają się odpowiednio do rodzaju i trudności wykonania tychże.

J. Do robót zduńskich:

Kafle kolorowe ciemne czeskie 1 szt. 1·80, *dtto* j. w. krajowe 1·00, *dtto* jasne 1·16, *dtto* kuchenne jasne 1·30, *dtto* kolorowe jasne czeskie 1 szt. 1·80, *dtto* j. w. krajowe 1·30, *dtto* białe czeskie 1 szt. 3·00, *dtto* Skawina 2·40—2·60. *Materjał z robocizną i z dodatkami* na budowie kafle krajowe jasne 2·30, ciemne 2·10, *dtto* czeskie 3·50, *dtto* białe Hardtmuth 5·20, Skawina 4·70. *Dzwiczki* poniklowane garn. 1 szt. od 15·— do 34·—. *Kociołek* biały z miedz. licem 1 szt. 21·00. *Ruszt* 1 *kg* —·55.

K. Do okucia kuchen i pieców:

Płyty kuchenne 100 *kg* 60·—. *Pieczarnik* zwykły 1 szt. 6·—, *dtto* lepszy 1 szt. od 8·50 do 13·—. *Kociołek* z blachy pocynk. 1 szt. 15·—. *Futerał* 1 szt. od 4·— do 8·—. *Opaska* kuchenna kuta 1 szt. 13·90, *dtto* prasowana 1 szt. od 3·— do 6·—. *Lufcik* kuchenny prasow. 1 szt. —·70. *Ruszt* lany $^{15}/_{21}$ 1 szt. 1·20. *Rura dymowa* 1 szt. 1·50 do 4·—, *dtto* z kolankiem i kluczem 1 szt. 4·—. *Wentylator* żaluzjowy 15×15 1 szt. 6·50, *dtto* 15×25 8·50, *dtto* 30×30 13·—. *Drzwiczki* blaszane kuchenne 1 szt. 1·70 do 3·50, *dtto* hermetyczne czarne garnitur 5·—, *dtto* poniklowane garnitur 14·—, z płytą ochr. do 17·—, *dtto* wyciorowe pojedyncze 1 szt. 2·60, *dtto* wyciorowe podw. 1 szt. 2·80.

L. Materjały żelazne (ceny za 100 *kg*).

Blacha pocynkowana 122·— do 125·—, *dtto* żelazna 75·— do 96·—. *Dźwigary* 47·—. *Żelazo* sztabowe 46·— (cena zasadnicza), *dtto* okrągłe ponad 13 m/m średn. 50·60, 10—13 m/m 55·20, 8—10 m/m 59·80, *dtto* fasonow. do okien 64·40. *Walcówka* w buntach 56·— (cena zasadnicza). *Kątówka* 46·— (cena zas.). *Drut* palony 85·— do 100·—. *Gwoździe* zwykłe 82·— do 100·—, *dtto* sufitowe 180·—, *dtto* papowe 140·—.

M. Materjały do różnych robót:

Papa izolacyjna Kuźnickiego wag. fabr. 2·00 i 1·80 1 m^2, *dtto* dachowa 7·— do 12·— za rulon 10 m^2. *Asfalt* sztuczny (netto) 100 *kg* 12·50, *dtto* naturalny 30·—, *Ter* gazowy 1 *kg* —·40, *Karbolineum* 1 *kg* —·45. *Gudron* naturalny „Trynidat“ 100 *kg* 75·—, *dtto* sztuczny 100 *kg* 40·—. *Płyty* izol. do fudamentów 5 m/m 1 m^2 1·80.

Cennik płac godzinowych

ustalony z ważnością od 22 kwietnia 1929 do końca marca 1930

z zastrzeżeniem rewizji względnie podwyżki na wypadek gdyby wykazywany przez Główny Urząd Statystyczny w Warszawie, wzrost kosztów utrzymania w porównaniu z drugą połową kwietnia 1929 przekroczył 5%.

Murarz lub cieśla ukwalifikowany	maximum	1·85	zł.
„ „ „ „	minimum	1·36	„
Pomocnik	maximum	0·92	„
„	minimum	0·68	„
Kobieta lub chłopak		0·55	„

Wynagrodzenie koźlarzy; Za wyniesienie 1000 sztuk cegieł z odległości do 35 *m* do fundamentu, suteren i parteru płaci się 3·70 zł., za każde piętro dodaje się 1·85 zł.

(W porównaniu z cennikiem ustalonym z ważnością od 16 lipca 1928 r. wynosi obecna podwyżka 8·8%).

Właśc. i wyd.: **Stow. zaw. budowniczych, kierow. robót, techników i przemysl. budowlanych we Lwowie.** — Odp. red.: **Dr. Juljusz Stachy.**
Pierwsza Związkowa Drukarnia we Lwowie, ul. Lindego l. 4.

Prosimy o wyrównanie zaległości za prenumeratę i ogłoszenia, oraz o odnowienie prenumeraty za I. półr. 1929. *Administracja „Budowniczego“.*

Właśc. i wyd.: **Stow. zaw. budowniczych, kierow. robót, techników i przemysł. budowlanych we Lwowie.** — Odp. red.: **Dr. Juljusz Stachy.**

Pierwsza Związkowa Drukarnia we Lwowie, ul. Lindego l. 4.